

Uredništvo: Ljubljana, Anafjeva
ulica 6. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

„Življenje in svet“

Uredništvo:
Ljubljana: Knafeva ulica 5. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Ponedeljska izdaja „Jutra“ izhaja
vsak ponedeljek zjutraj. — Na-
ročila se posebej in velja po pošti
prejemana Din 4.—, po raznašal-
cih dostavljena Din 5.— mesečno.
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon
št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

UKREPI VELIKEGA FAŠISTIČNEGA SVETA PROTI SANKCIJAM

Veliki fašistični svet proglašja sankcije kot brezuspešen poizkus, da bi se zavrl gospodarski razvoj italijanskega naroda

17. novembra. AA. Seja velikega fašističnega sveta se je začela snoči ob 22. in je trajala do davi ob 0.45. Kakor poroča agencija Stefani je na sročnem sestanku velikega fašističnega sveta predsednik senata Federzoni predlagal načrt resolucije, ki pravi: Vrhovni fašistični svet tolažni razpo- loženje vsega italijanskega ljudstva tako, kakor ga je samo izrazilo na ogromnem ljudskem zboru dne 2. oktobra t. l., ko je v svojem voditelju pozdravilo moza, ki uresniči svete pravice italijanskega naroda, da si s prekajeno hrabrostjo svojih sinov pribori sredstva, ki so potrebna nje- govemu življenju in njegovi bodočnosti. Resolucija pravi na to, da zaupajo vsi Italijani neomajno svojemu voditelju in da so za doseg postavljenih ciljev pri- priavljeni na vse žrtve. Po sprejetju te resolucije je glavni taj- nik stranke predlagal, naj s seje odpošlje- jo brzojavni pozdrav maršalu De Bonu in vsem bojevnikom fašistične Italije, ki s svojimi edanjimi podvigi in delom doka- zujejo, da so hranili duha fašistične re- volucije, krčeč s svojim osvobodilnim orožjem pot rumske civilizacije. Kakor resolucija, tako je bil tudi pred- log o pozdravni brzojavki sprejet soglas- no. Oba predloga sta bila sprejeta z akla- macijo.

Nato je predsednik italijanske vlade Mussolini obirno poročal o položaju Ita- lije tik pred uveljavljenjem sankcij. Po ekspoziciji predsednika vlade in raz- pravi o njem so sprejeli naslednje resolucije:

Veliki fašistični svet, zbran dva dni pred uveljavljenjem takozvanih sankcij proti Italiji, smatra dan 18. novembra 1935 za zgodovinski mejnik krivice in nepravilne- ga ravnanja in obesa sankcije, kakršne doslej še niso bile odrejene proti nobeni drugi državi. Sankcije smatra za poizkus, ki naj v gospodarskem pogledu ovira raz- voj italijanskega naroda. Smatra jih kot brezuspešen poizkus, ki naj Italijansko ljudstvo poniža in ga ovira pri dosegu svo- jih idealov za boljše pogoje svojega žvi- njenja. Svet izreka hvala vzorni in ne- omajni disciplini, s katero dokazuje ita- lijansko ljudstvo, da se popoloma zave- da zgodovinskega pomena sedanjih zgo- dovinjskih dogodkov, in ga poziva, naj se z neomajno voljo upre sankcijam s tem, da s pomočjo činiteljev sedanjega reda mobi- lizira vse višje svojih moralnih in gmo- tnih energij. Svet poziva vse Italijane, da 18. novembra za 24 ur okrase svoje domo- ve z zastavami.

Svet odreja, naj se na občinskih do- stanek vseh 294 pokrajinskih odborov ma- ter in vdev voljakov, padlih v vojni, da pri- pravijo splošen narodni odpor, v katerem naj italijanske žene igrajo najodličnejšo vlogo. Svet odreja, naj se na občinskih do- movih vzidajo po vsej Italiji kamnite spominske plošče, na katerih naj se za bodosa stoletja zabeleži ogromne krivi- ce, ki jih delajo proti Italiji, proti drža- vi, ki si je na vseh celinah pridobila ve- like zaslugе za splošno prosveto. Svet izre- ka svoje simpatije državam, ki se niso pridružile sankcijam in ki so s tem za- mir in pokazale razpoloženje svojih lju- dstev.

Veliki fašistični svet je prepričan, da bo italijansko ljudstvo s svojim zadrž- njem v nastopajočih preizkušnjah dokaza- lo vsemu svetu, kakšne so rimske vrline. Prihodnja seja velikega fašističnega sveta je sklicana za jutri ob 18. Uradno glasilo fašističnega gospodar- stva piše, da bodo sankcije okrepile pro- duktivno silo Italije. V pokrajini Salerno so že začeli pridelovati bombaž, ki je po kakovosti enak uvoženemu. Prav tako so že začeli izdelovati sintetično razno dru- go blago.

Lavalova prizadevanja za mir

Pariz, 17. novembra. d. Včeraj so se končali francosko-angleški razgovori o odgovoru na italijansko noto, ki protesti- ra proti sankcijam. Po konferenci zuna- njeje ministra Lavalja s anglejskim po- snikom Clerkem so poudarili krogi trditi, da bo italijanska nota tvorila izhodišče važnih pogajanj o ureditvi abesinske za- deve v okviru Društva narodov. Laval je imel včeraj s italijanskim po- slankom Ceru-ujem razgovor o ita- lijanskih ukrepih proti sankcijam ter je prejel ob tej priliki tudi točne podatke o bli- znji organizaciji neamiharskih pokrajin v Abesiniji. Imenovanje maršala Badoglia za vrhovnega komisarja v vzhodni Afriki predstavlja odločen korak Italije na po- ti h končni ureditvi vzhodno-afriškega spora. Čeprav se more računati, da Italija za sedaj ne bo sodelovala pri političnih razpravah v Ženevi, vendar ne vidijo v tem posebne ovire za razgovore med tre- mi veleislami.

Italijanski poslanik je informiral zuna- njeje ministra Lavalja tudi o resolucijah velikega fašističnega sveta. Po ukinitvi angleško-italijanske polemike in ugot- neno poteku razgovorov med Mussolinijem in francoskim poslanikom se je fašistični svet sestel v manj napeti atmosferi.

Francoski odgovor na italijansko noto

Pariz, 17. novembra. AA. Ker stopijo jutri sankcije proti Italiji v veljavo, raz-

pravljajo pariški listi, kakšen bo franco- ski odgovor na italijansko noto o sank- cijah. »Petit Parisien« pravi med drugim, da je po njegovih informacijah francoski od- govor že sestavljen in sicer v zelo prijateljs- ki obliki, v kateri izjavlja, da Francija ne more ravnati drugače kakor izpolniti obveznosti, ki jih je prevzela s paktom Društva narodov.

List piše tudi o včerajšnjem sistanku predsednika francoske vlade Lavalom s anglejskim poslanikom v Parizu Clerkem in pravi, da sta brez dvoma govorila o medsebojni prilagoditvi francoskega in an- gleškega odgovora na italijansko protestno noto. Neenakosti obeh odgovorov bi se mogle nanašati samo na podrobnosti, v bistvu pa morata obe vladi odgovoriti pri- bližno isto, ker sta obe vezani na pakt

Društva narodov in ker zato ne moreta od- stopiti od svojih obveznosti. »Matin« pravi, da so glavni obrisi že se- stavljeni francoskega odgovora znani. Odgovor navaja Lavalova izjava, ki jih je imel nedavno v Ženevi. Francoska vla- da mora spoštovati obveznosti, ki jih je prevzela s paktom.

Nemški odgovor Angliji

London, 17. novembra. AA. V zvezi s sankcijami proti Italiji oziroma zaradi do- ločb o prepovedi uvoza iz Italije je an- gleška vlada zahtevala od nemške vlade, naj blago, ki se iz Nemčije uvaža v Veliko Britanijo, opremi s potrdilom o poreku. Nemška vlada je odgovorila, da je zahte- va angleške vlade v nasprotju s trgovin- sko pogodbo med Nemčijo in Veliko Bri- tanijo.

Odhod maršala Badoglia v vzhodno Afriko

Danes bo odpotoval iz Neaplja maršal Badoglio v Afriko, da prevzame poveljstvo nad italijansko vojsko v Abesiniji

Neapelj, 17. novembra. AA. Danes sta odplula iz tukajšnjega pristanišča v vzhod- no Afriko dva parnika s letalskim gradi- vom. Jutri pa bo odpotoval maršal Bado- glio, novi vrhovni poveljnik v vzhodni A- friki. Spremljalo ga bo več generalstabsnih oficirjev. Potoval bo na parniku »Sanio 2«. Z istim parnikom pojde tudi skupina novi- narjev in kakih 2.000 strokovnih delavcev. Imenovanje maršala Badoglia za vrho- vnega poveljnika v vzhodni Afriki tolažajo poudariti italijanski krogi v tem smislu, da se bodo italijanske operacije na abesinskih bojiščih odsele razvijale v mnogo hitrejšem tempu. Maršal Badoglio velja za najbolj nadarjenega italijanskega oficirja. Odstavi- tve generala De Bona ne tolažajo kot ne- mišlost, ker je imenovanje za maršala zna- menje, da sta mu vlada in narod izkazala zaslužno priznanje.

Pomen imenovanja maršala Badoglia

Asmara, 17. novembra. AA. Odpoklic do- sedanjega vrhovnega poveljnika in njegovo imenovanje za maršala nista presenetila krogov vrhovnega italijanskega poveljstva. Že med inspekcijskim obiskom maršala Badoglia so se v vzhodni Afriki pojavlja- le vesti, da bo postal vrhovni poveljnik. Njegovo imenovanje smatrajo kot dokaz, da je med vodilnimi italijanskimi osebnostmi zmagača struja, ki misli, da se italijanske vojaške sile v vzhodni Afriki lahko v glav- nem prehranijo z živilci, ki jih najdejo v vzhodni Afriki sami brez večjega dovoza iz Evrope, zaradi česar ne bi kazalo za- vlačevati nadaljnjega prodiranja, zlasti, ker so italijanski sprednji oddelki sestavljeni predvsem iz Askarov in iz domačinskih dobrovoljcev, ki so glede hrane zelo skromni in ki se zadovoljujejo s tujem in sladkor- jem, dočim dobe ostala nužna živila lahko na licu mesta. Navzile temu se seveda ne more pričakovati, da bi prišlo neposred- no po prihodu novega vrhovnega poveljni- ka do nove italijanske ofenzive širšega ob- sega.

Angleško mnenje

London, 17. novembra. AA. »Star« poro- ča, da smatrajo tuji krogi v Rimu izpre- membo v poveljstvu v Abesiniji za zna- menje, da se je razburjenost Italije zara- di tega zbiranja angleškega brodogoja na Sredozemskem morju poleglo, ker sicer Mussolini ne bi poslal maršala Badoglia iz Italije.

V pričakovanju italijanske ofenzive

Addis Abeba, 17. novembra. AA. Reuter poroča: Visoki abesinski uradnik je vest o

odstavitvi generala De Bona sprejel z veli- kim zadovoljstvom. Izjavil je, da je to naj- boljši dokaz, da Italijani s svojim doseda- njim prodiranjem niso zadovoljni. Neki drugi funkcionar pa je izjavil, da je treba za zdaj računati za novo italijansko ofenzivo, ker bo hotel pokazati nove uspehe. Za nas bo dobro, je nadaljeval, če bodo Ita- lijani skušali prodirati še bolj proti severu- čim slabše bodo njihove prometne zveze, tem boljše bo za naše napade skozi njihove črte.

Gverilska vojna

Addis Abeba, 17. novembra. AA. Po abe- sinjskih poročilih s severnega bojišča je ita- lijansko prodiranje v makalski pokrajini proti reki Takazi ustavljeno. Kakor poro- čajo, vodijo posamezni abesinski oddelki severno od Makale za hrbtom italijanskih čet gverilsko vojno proti sovražnikovim zvezam v zaledju. Po abesinskih poročilih napadajo ti oddelki nenadoma in večinoma ponoči italijanske kolone, ki prenašajo mu- nicijo in živila v bližino bojišča. Italijanske čete niso še nikjer prekosile reke Takaze. V Alabueli so Italijani dogra- dili letališče. Njihova letala lete vsak dan proti jugu.

S somalske fronte

Addis Abeba, 17. novembra. AA. Na so- malskem bojišču prodirajo Italijani na obeh straneh reke Fafan. Abesinci trdijo, da ita- lijanske čete še niso prispale do Sasabane. Italijanske kolone spremljajo skupine letal, ki mečejo vsak dan bombe na Sasabano in Dagabur. Včeraj so na Dagabur vrgli 60 bomb.

Položaj na ogadenskem bojišču je nasled- nji:

Italijanske čete, ki so se 10. t. m. naha- jale kakih 80 km od Dugaburja, so sedaj v bližini tega mesta. Sedaj se nahajajo pred abesinsko trdnjavo Molegaj. Verjetno je, da gre za sprednje oddelke italijanske vojske, ne pa za njeno glavno silo.

Ras Nasibu se je vrnil v Džidžo. V Ha- rarju krožijo glasovi, da se bodo prihodnji teden začeli hudi boji. Abesinci so trdno prepričani, da Italijani s svojim napadom na Džidžo ne bodo uspeli.

Boji pri Fafanu

Rim, 17. novembra. AA. Po vesteh iz Mo- gadišija je prišlo 30 km severno od Sasa- bane pri lamosnjih vodnjakih v dolini reke Fafane do hudih bojev. Spopadi so se abe- sinjski oddelki, ki so izpraznili Gorahejo in kolona generala Malettija. Abesinec je bilo kakih 1.000. Italijani so pobili okrog 300 Abesincev, 300 pa so jih ujeli. Po končanem boju so se Italijani z velikim plenom mu- nicije vrnili na svoje postojanke.

Končni izid angleških volitev

Vladne stranke so dobile 428 mandator, opozicija pa 183

London, 17. novembra. AA. Po sročni ob- javljenem uradnem popravku ima vlada v spodnji zbornici 428 mandator, ne pa 427. Opozicija ima 183 mandator. Konservativci so izubili 72 mandatorov, glasov pa so dobili 10.479.038. Delavska stranka je pridobila 95 mandatorov, glasov pa ima skupno 8.314.145.

»Press Association« poroča, da je bila večina poslancev delavske stranke izvoljena v rudarskih krajih. Na severnem Irskem sta bila izvoljena dva irska nacionalista. Napram svojim volilem sta se zavezala, da ne bosta sodelovala v parlamentu, ker bi morala prisesti zvestobo

Odkritje spomenika kralju Uedinitelju na Sušaku

Včeraj so na Sušaku slovesno odkrili na Sokolskem trgu spomenik viteškemu kralju Aleksandru I.

Sušak, 17. novembra. AA. Sušak je danes na zelo svečan način proslavil odkritje spomenika viteškemu kralju Aleksandru I. Uedinitelju. Mesto in vsi kraji gornjega Jadrana so se že več dni mrzlično pripravljali za to prosla- vo, da bi bila čim bolj svečana in da bi se vsa prireditve pretvorila v mo- gočno počastitev spomina pokojnega velikega kralja. Današnje proslave se je udeležilo prebivalstvo vsega gornje- ga Jadrana v ogromnih množicah.

Davi ob 9. je prispel na Sušak kra- ljev namestnik g. dr. Ivo Perović. Z njim so prišli predsednik senata dr. Ljuba Tomašič, podpredsednik Narod- ne skupščine g. Franjo Marković mi- nistri Milan Vrbanič, Djuro Janković, dr. Behmen in mnoge druge ugledne osebnosti. Goste so na sušaški postaji pozdravili člani odbora za postavitev spomenika z županom Djurom Juriši- čem na čelu. Sprejema so se nadalje udeležili poveljnik 4. armije iz Zagreba general Pantelije Jurišić, ban savske banovine dr. Marko Kostrenčič in ve- liko število najuglednejših meščanov s Sušaka.

Nekoliko pred 11. dopoldne bili pred spomenikom kralja Uedinitelja na So- kolskem trgu postavljeni častna četa 2. planinskega polka, oddelek mornar- jev, Sokoli, četa gasilcev in razne druge korporacije. Na trgu je bila zbrana ogromna množica.

Govor kr. namestnika dr. Peroviča

Prihod kraljevskega namestnika g. Perovi- ča je pozdravila godba 2. planinskega polka s koračnic. Svečanost odkritja se je začela z govorom, ki ga je imel sušaški župan g. Jurišić. Za njim je povzel besedo kr. namestnik dr. Ivo Perović, ki je izja- vil:

Leto dni je, odkar smo bili zbrani na Su- šaku v sprostljivi ljubezni, ki smo jo dolž- ni blagopokojnemu viteškemu kralju Uedi- nitelju, danes pa stojimo o pred tem veli- častnim spomenikom, s katerim postavlja Sušak vidno znamenje svojih čustev na- pram največjemu in najhrabrejšemu pobor- niku misli in volje, ki je skozi stoletja in stoletja prešinala srca in duše najboljših naših mož, umetnikov in junakov, ki so vsi hoteli isto, kar je viteški kralj Uedinitelj ustvaril in izvedel s svojo roko in krstil z imenom Jugoslavij

Odkritje spomenika padlim dijakom bojevnikom v Skoplju

Skopje, 17. novembra. p. Včeraj in da- nes so bile tukaj velike svečanosti v zvezi z odkritjem spomenika dijakom bo- jevnikom iz svetovne vojne. Že v petek so prispeli s posameznimi vlaki bivši di- jaki-bojevniki, so jih na postaji pri- srčno pozdravili njihovi tukajšnji tovariši in predsednik občine Smiljančič. Včeraj ob 11. dopoldne je bila v sa- borni cerkvi služba božja za pokoj padlih dijakov-bojevnikov, ki jo je imel mitro- polit Josif ob številni asistenci skopelj- ske duhovščine. Cerkve je bila nabito polna zastopnikov oblasti in meščanstva. Ob 20. je bila v Narodnem gledališču svečana predstava, Stanimirovičeve »Polj- ske bolnice« in Vojnovičeve »Staničce«. Pred predstavo je bivše dijake-bojevnike pozdravil g. Ljubomir Marković, ravnatelj gozdarskega ravateljstva.

Danes so navzočnosti kakih 15.000 me- štanov, gostov in zastopnikov oblasti odkrili spomenik padlim dijakom-bojevni- kom. Spomenik je delo kiparja Dolinarja in so ga ostavili bivši dijaki-bojevniki s svojim padlim tovarišem. Svečanost je

Določen je bil od narodnega genija, da v najbolj usodnem razdobju v življenju na- šega naroda postane veliki tvorec samo- stojnosti vsega našega naroda. To svoje veliko poslanstvo je izpolnil z neizmerni- mi žrtvami v dneh, danih od Boga. Ko je odšel, da bi to veličastno pridobitev zava- roval z jeklenim pasom ljubezni, bratstva in sloge vsega svojega ljudstva, in ko je Jugoslavija postala steber miru ne samo na Balkanu, temveč obenem tudi pobornik mi- ru v vsej Evropi, so se nanj vrgli njegovi sovražniki in sovražniki vsega našega na- roda, misleč, da bo s tem padlo tudi njegovo delo. Njegova mučeniška smrt pa je še bolj okrepila, še globlje združila in strnila vse naše kraje in ljudi in vsemu svetu jasno pokazala, da je Jugoslavija tudi za naprej naša največja častna pridobitev in naša nepremagljiva država.

Nato je namestnik pristopil k spome- niku in dejal: Odkrivam to prekrasno delo, umotvor naših odličnih kiparjev Kršiniča in Augu- stinčiča. Ta spomenik naj vas, dragi moji Sušacani, trajno spominja na to, da ota- nete zbrani in strnjeni okrog prstov NJ. Vel. kralja Petra II. zvesti zaobljubi, ki si jo je dal sam sebi veliki pokojnik! Pri teh besedah je častna četa oddala tri salve, na mestnem poslopju so začeli pokati močnarji, na morju pa so vojne ladje oddale častne strele.

Ko se je grmenje topov poleglo, je na- mestnik dr. Perović zaključil svoj govor z besedami: Veliki in nesmrtni naš vodja, viteški blagopokajni naš mučenik, vse jugosloven- sko ljudstvo ti bo za večno hvaležno. Spo- minjalo se bo tvojih velikih besed in na- daljevalo bo tvoja velika dela, prežeto ju- goslovenskega rodoljublja v miru, bratski slogi in ljubezni.

Zadnje besede namestnika je prisotna množica sprejela z vzkliki: »Slava kralju mučniku!«. Godba je zaigrala državno himno, ki so jo istočasno peli zbrani pev- ski zbori. V močnejši harmoniji je posegla tudi množica. Svečanost je vzlepele do vrhunca.

Prvi venec na spomenik kralja Uedi- nitelja je položil namestnik dr. Perović. Na traku njegovega venca je bil napis »Graditelju Jugoslavije — dr. Ivo Perović«.

V imenu vlade je položil venec mini- ster dr. Milan Vrbanič, ki je imel kralji- gov govor, v imenu Narodnega predstavništva pa predsednik senata dr. Tomašič s krat- kim nagovorom. Venec ministrka za vo- jsko in mornarico je položil armadni gene- ral Pantelije Jurišić, venec savske bano- vine pa ban dr. Marko Kostrenčič.

bila veličastna NJ. Vel. kralja je zastopal poveljnik III. armije general Vojislav NI- količ, vlado minister Bobić, senat dr. Ploj, Narodno skupščino predsednik ČI- rič, zastopane pa so bile tudi vse naše univerze, mnoge nacionalne organizacije in razna druga društva.

Spomenik je blagoslovil mitropolit Jo- siif, nakar so prečiteli pismo, ki ga je po- silal patrijarh Varnava. Po posvetitvi je imel predsednik odbora za postavitev spo- menika in bivši predsednik vlade Bogo- ljub Jevtič prigoden govor, v katerem je poudarjal patriotizem akademske omla- dine, ki je za uedinjenje in svobodo jugo- slovenskega naroda žrtvovala svoje ži- vljenje. Govorili so nato še minister Bobić, zastopnik vojnega ministra general Obradović v imenu staršev dijakov-bojevnikov pisatelj Branislav Nušić, na koncu pa predsednik občine Smiljančič.

Ob 13. uri je bil banket, ob 16. pa so se bivši dijaki-bojevniki sestali na sejo. Vse Skopje je okrašeno v državni- ni zastavami.

Razvitje prapora Akademskega Aerokluba v Beogradu

Beograd, 17. novembra. p. Dopoldne so slovesno posvetili prapor in nova letala beograjskega Akademskega aerokluba. Sve- čanosti so se udeležili zastopniki vseh na- ših univerz in je prišlo v Beograd 5.000 di- jakov iz raznih krajev. NJ. Vel. kralja je zastopal polkovnik Naumović, kumico NJ. Vel. kraljice Marijo pa je zastopala dvor- na dama ga. Šrekičeva. Zastopnik kralja je razvijtu prapora kumoval v imenu NJ. Vis. kneza Andreja. Prisoten je bil tudi prosvetni minister dr. Strojčević in mnoge druge ugledne osebnosti. Po cerkvenem ob- redu je kraljev zastopnik razvil — imenu NJ. Vel. kraljice Marije in NJ. Vis. kneza Andreja prapor Akademskega aerokluba, nakar ga je izročil praporščaku diaku ti- lozofije ljubljanske univerze Leonoldu Zu- gulčcu, ki je obljubil, da ga bo čuval kot najčvršče svetinjo. Za tem je bila izvršena

posvetitev jadrlnih letal ter motornega le- tala, ki je bil izdelan v delavnici Akade- mskega aerokluba. Po slovesnosti je krenilo več tisoč dijakov s svojim praporom na čelu v sprevedu po beograjskih ulicah pred univerzo, kjer so izročili rektorju pra- por v varstvo, dokler ne bo zgrajen Dom akademskega aerokluba.

Konekt ljubljanskega komornega kvar- teta se ni vršil v nedeljo, kakor je bilo po- molno javljeno v včerajšnjih dnevniki- h, temveč bo nocoj ob 20. v Filharmonični dvorani, na kar opozarjamo vse ljubitelje ko- mornega glasbe. Člani kvarteta: Pfeifer Leon, Stančič Franjo, Šušteršič Vinko in Müller Gustav so nam porok za izredni umetniški učinek, ki se nam nudi ta večer. »Slopnice« ob običajnih koncertnih cenah bodo na raz- polago čez dan v knjigarni Glasbene Matice,

PRAVICO IMATE VEČ ZAHTEVATI

od nas kot tovarnarja. Mi Vam moremo in resnično dajemo isto kvaliteto po nižji ceni.

VLADA TEOKAROVIC & KOMP.

Paracim

Pregled borbe proti jetiki

Občni zbor Protituberkulozne zveze je izpričal živahen razmah njenih organizacij in poživljenje borbe na protijetični fronti

Ljubljana, 17. novembra. V dvorani Okrožnega urada se je dopoldne vršil občni zbor Protituberkulozne zveze, kakor se po prenovljenih pravih navede dosedanja Narodna protituberkulozna liga v Ljubljani. Zborovanje, ki so se ga udeležili številni delavci, za pobujanje te najbolj zavratne monije iz raznih krajev banovine, je zgovorno izpričala, da je organizacija prav v zadnjem letu z lepimi uspehi uveljavila in konsolidirala svoje poslanke in da lahko zre v prihodnost z vednim, optimističnim pogledom. Mimo drugih so bili navzoči tudi načelnik oddelka za socialno politiko in narodno zdravje dr. Mayer, ki za stopnjo bane in banke uprave, mestni fizik dr. Rus, v imenu mestne občine, direktor Higijenskega zavoda dr. Pirc in šefinja drž. šolske politikalne dr. Lunačeva, šef Zavoda za zaščito dece in mladine dr. Dražga, upravnik obč. državnih bolnišnic dr. Radman, upravnik ženske bolnišnice prof. dr. Zolotar, asistent sanitetnega referenta dr. Lapajne, predsednik krajevnega RK dr. Fetič, tajnik DZ Uratnik, tajnik zbornice za TOI dr. Pless, šef-zdravnik OUZD dr. Zajec, bivši inšpektor za tuberkulozo docent dr. Matko, šef-zdravnik zdravilišča na Golniku dr. Neubauer, ki je hkrati banovinski referent za tuberkulozo in šef protituberkulozne dispanzerije v Kranju, in šefi dispanzerij dr. Prodan iz Ljubljane, šef-zdravnik zdravilišča dr. Okolek iz Vurberga, dr. Furlan (Jesenice - Golnik), dr. Simoniti (Tabor - Golnik), dr. Brandt iz Murske Sobote in drugi.

Nj. Vel. kraljica — pokroviteljica delovanja proti jetiki

Zborovanje je otvoril predsednik ravnatelj dr. Bohinec z obsežnim poročilom, v katerem je predsejem ugotovil zveseljevo dejstvo, da se je razvoj naše centralne, pa tudi krajevnih lig že znatno približal dosegu onih osnovnih temeljev, ki naj olajšajo intenzivno delo za pobujanje jetike. Tei konsolidaciji organizacije naj služijo tudi prenovljena pravila, ki odstranjujejo zadnje ovire za uspešno delo in ki predvsem na vsej rti osvajajo načelo popolne finančne in upravne avtonomije edini. Med drugim je predsednik izrekel toplo zahvalo našemu časopisu in članikarjem, ki so zlasti v času protituberkulozne tedna stali z velikim razumevanjem lici ob strani, prav tako pa tudi banu pa načelniku dr. Mayerju in referentu dr. Neubauerju. Pred meseci je Nj. Vel. kraljica Marija sprejela desetletsko denudacijo v zvezi protituberkulozne skrbstva in kot trajni uspeh te nedolžne bo brez dvoma ustanovitev fonda Nj. Vel. kraljice Marije za ustanavljanje protituberkuloznih naprav in ustanov, katerega pravilnik je bil lici že predložjen študij. Nj. Vel. kraljica je prevzela tudi protizdrav nad južnoslovensko ligo proti tuberkulozi.

Protituberkulozno gibanje pri nas ne uživa od strani državnih oblastev nobene ali pa vse premajhne pomoči. Javnost je pričakovala, da bo ustanovitev posebne inšpektorata za tuberkulozo pri ministrstvu za socialno politiko prinesla v tej smeri preokret, z odhodom docenta dr. Matka s tega mesta pa je inšpektorat prenehal posloviti. Letos bi se bil moral v Sarajevu vršiti drugi jugoslovanski protituberkulozni kongres, zaradi pomanjkanja sredstev in zaradi drugih ovir pa do kongresa ni prišlo. Precej učinkovito je bilo delo naše lige pri ustvarjanju novih dispanzerjev. V našteto je bila tudi ustanovitev potujočega dispanzerja, ki je ministrstvo zanj že objavilo podporo 30.000 Din, vloga pa se do danes ni rešena. Državnemu dispanzerju v Mariboru je bilo s sklenitvijo pogodbe z OUZD omogočeno intenzivnejše delo, prav tako tudi dispanzerju v Celju. Liga se z lokalnimi čimtelji že delj časa trudi, da bi prišel poslovali tudi dispanzer v Novem mestu, a stvar se ne premakne z mrtve točke. Prav tako se doslej še ni mogla uresničiti težnja Bele krajine, da bi dobila svoj dispanzer, dani ni nikar tako potreben kakor tu. Prihodnje leto bo morala lici vse storiti, da dobe dispanzerje vsaj Novo mesto, Brežice in Kočevje, predvsem pa da se odprejo že davno pripravljeni dispanzerji v Slovenjradu ali v enem izmed industrijskih krajev na Korškem.

Desettisoči so deležni lelovanja lig

Misli na ustanovitev posebne protituberkulozne bolnišnice v spomin na Nj. Vel. kraljico Aleksandrijo lica nipočeti še ni ustvarila. Le njene intervencije doslej niso imele dobi uspeha. Upravni odbor je proučeval tudi misel o ustanovitvi lastne poštne kolonije. Letos je prišlo izhajati glasilo lige pod naslovom »Dela proti tuberkulozi, ki ga urejajo asistenti dr. Furlan na Golniku, obžalovanja je vredno samo, da list doslej še ni našel potrebne odziva. Počelo se je celo, da so ga zdravniki zavrnili, čeprav znaša naročnina komaj 10 Din letno in bi brez dvoma pomembno obogatilo lici, ki pa po navadi najdemo v ordinacijah čakalnicah. V splošnem pa nabaja protituberkulozno gibanje v vseh krajih mnogo zanimanja. Duša dela na delu so učitelji in pa duhovščina, medtem ko se zdravniki radi otežujejo sodelovanju. Ažurnost krajevnih lig mora dobiti svojega izraza tudi v občinskih proračunih in pa v subvencijah raznih večjih podjetij zlasti one industrije, v kateri so neukinjeni pozori za tuberkulozno obolenja, kakor so na primer tekstilne tovarne. Dispanzerji so v preteklem letu opravili s sistematičnim pregledom številnih otrok in učiteljev veliko delo, tako da je protituberkulozno gibanje deležnih že nad desetletje in desetletje naša. Na koncu je razvidno, da Bohinec omogočil na primer za školskega razpisnika, v kateri je Maribor, kova protituberkulozna liga bogato dotirana.

iz državnega budžeta in iz sredstev javnih korporacij in zasebnikov, zato pa ni čuda, da je umrljivost za tuberkulozo padla s prvega na četrto mesto.

Za bolnišnico, kolonije, zavetišča ...

iz knjiškega poročila, ki ga je podal primarij dr. Debevec, poznavamo, da šteje zveza 40 krajevnih lig, odnošno odsekov pri odborih RK, vendar pa je več edini pri pasovnih. Tudi zadnja uredila o znižanju plač državnim uslužbenecem je neugodno vplivala na njih aktivnost. Pri 32 ligah, od katerih je zveza dobila pobutke, je bilo letošnje članov 6.349 članov.

Misel, naj b. liga akcijo za postavitev spomenika blagopokojnemu kralju usmerila v pri tako potrebne bolnišnice za jetične v Ljubljani, je bila v vsej javnosti določna prav toplih simpatij. Upravni odbor na p. v dozovori s predsednikom odbora za postavitev spomenika a senatorjem Hribarjem dosegel sporazum le v tem zmislu, naj se darovi parabojo v prvi vrsti za likovni omemnik in šele presek za zgraditev bolnice. Pri Zdravniški zbornici se je osnoval poseben odbor, ki vodi evidenco o tem vprašanju. V preteklem poslovnem letu so bili ustanovljeni dispanzerji pri krajevnih organizacijah v Kamniku, Murski Soboti, Ptuj in Rogatecu, za ustanovitev dispanzerjev v Šoštanj, Novem mestu in za ljubljansko okolico pa teko razgovori, ki bodo verjetno v kratkem ugodno zaključili.

Tudi v tem letu so krajevnice lici prejele podporo 15.000 Din, za poštne kolonije, ki so jih organizirale v svoji reži. Na eni svojih zadnjih sej je upravni odbor sklenil, da bo liga v budoče centralizirala svoje poštne kolonije, razpravljalo pa se je tudi o tem, da bi zgradila svoj poštenski dom, katerega stroški naj bi znašali do Din 120.000. Aktualno je vprašanje obveznega prijavljanja odprtih tuberkuloz. Banška uprava je po naročilu ministrstva za narodno zdravje pozvala miho lico, naj se izloči o tem, a z ozirom na dejstvo, da ni dovolj zavodov za izolacijo, in z ozirom na verjetne družabne posledice za bolnike je liga predlagala, naj se za zdaj uvede le obvezna prijava vseh smrtnih primerov. Po dispanzerjih pa naj se brezobvezno zbira statistični podatki o gibanju bolezni. Mariborska liga, ki je bila doslej vključena pri Jugoslovanski ligi, je pristopila k naši zvezi, tako da je ta zdaj matična vseh krajevnih lig v dravski banovini. V prihodnji poročilu bo upravni odbor stavil tudi primeren znesek, da bi bilo mogoče skloni vse leto oskrbovati vsaj dva bolnika v sanatoriju, odnošno 8 bolnikov po 3 mesece. Upravni odbor je naklonil podporo 2.000 Din tudi fondu za nuno zdravljenje siromanih bolnikov na Golniku. V Ljubljani naj bi se ustanovila postaja za okrevajoče jetične, kakršne že obstoje drugod, pri nas tudi pri Mariboru in Celju. Na koncu je tajnik opozoril še na petdesetletnico, ki jo letošnje praznuje Družba sv. Cirila in Metoda, je večerj nje naša mladina organizirala proslavo s slavnostnim uvodnim koncertom in plesom. Prva akademsko prireditelj v tem letu je privabila na Tabor odlično občinstvo. Med pristojnimi so opazili zastopnika Nj. Vis. kraljevice Andreja polkovnika S. Zivanoviča, bana dr. Nallatena s soprogo, komandanta dravske divizije generala G. Nedeljkoviča, ljubljanskega župana g. dr. Ravnharja s soprogo, rektorja univerze g. dr. Samca, predsednika apelacijskega sodišča g. dr. Golbo s soprogo, prvomestnika CMD višjega svetnika g. inž. Mačkoviča s soprogo, dvotno damo go. Franjo Tavčurjo, direktorja finančne direktije g. Sedlarja, francoskega konzula g. Remeranda s soprogo, konzula češkoslovske republike g. Minkovskega, oba ljubljanske poslanca g. dr. Fuxa s soprogo in g. Turka, ravnatelja podružnice Narodne banke g. Gregoriča, načelnika prosvetnega oddelka profesorja g. Breznika, predsednika Pokojniškega zavoda g. dr. Vrančiča s soprogo in še mnoge druge ugledne zastopnike in zastopnice raznih organizacij. Časno predsedstvo so sestavljali poleg našega

Borba dispanzerjev na terenu ...

Potem ko je blaginjak Rado Čelešnik na kratko ožrtal finančno stanje zveze, je šef-zdravnik dr. Neubauer podal izčrpno, izredno zanimivo poročilo o delu protituberkuloznih dispanzerjev v dravski banovini. V Sloveniji imamo danes 9 dispanzerjev: v Ljubljani, Mariboru, Celju in Trbovljah poslujejo že nekaj let, v Kranju in na Jesenicah od lani, letos pa so se jim pridružili še dispanzerji v Rogatecu, Ptuj in Murski Soboti. Razen njih deluje tudi več zdravstvenih domov s protituberkuloznimi oddelki, ki se ne navadi imenovati dispanzerji. Tem oddelkom pa za zdaj še manjka potrebnih naprav in osebja za strokovno preiskavo bolnikov z vsemi sredstvi moderne medicine. Naloga dispanzerja je predvsem, poslati bolnika in mu omogočiti pravostno zdravljenje, preprečiti okuženje drugih v njegovih okolici in s socialnimi in socialno-higijenskim ukrepi omogočiti obnovo. Sam snada predvsem stanovanjska oskrba, izolacija bolnikov, nadzorstvo tovarniških obratov itd. Hkratu na mora dispanzer tudi med ljudstvom vzbujati zmisel za borbo proti jetiki.

V prvih devetih mesecih letošnjega leta so naši dispanzerji izvršili 6.729 preiz. in 4.123 ponovnih preiz. 8.699 rentgenskih preiz. 2.968 krvnih preiz. 2.854 tuberkulinskih preiz. in 659 nalezljivih izmazov. V tem času je bilo odkritih 385 novih primerov odnošne in 1.291 znane jetike. Poleg številnih tuberkuloznih obolenj drugih organov v teh številkah letos navedeni dispanzerji še niso zleteli niti v pljučni, ki delata od aprila, odnošno od avgusta, pa sta v teh kratkih mesecih imela v obeh 2.700 preiz. in 124 zaprtih tuberkuloz. Te številke nam izjemno priča, predvsem, da dispanzerji uživajo zaupanje ljudstva in da so njuna potrebni. V novem času morajo dispanzerji zlasti pri vseh groznih krizah v veliki važi mori prevzemati tudi zdravstveno bolnišnico in tako je bilo letos izvršenih 117 manj kot 500 umetnih prenosov bolnikov in danh nad 400 jetični bolniki zlasti in tuberkuloza.

Jetika učiteljev in učencev

Na zahtevo banke uprave na so dispanzerji letošnje izvršili tudi obsežne in temeljite preiskave učiteljev, prodajalcev živil in obse pripadnikov vseh poklicev, v katerih postane obnoba tuberkuloza prva nevarna za okolico. Letos je bilo v dispanzerjih preiskanih 1.340 učiteljev in učencev.

ostale pa so preiskali sreski in banovinski zdravniki. Pri teh preiskavah je bilo najdenih 10 primerov odnošne in 161 zaprt tuberkuloze pljuč. Prvi so bili takoj izločeni od pouka, drugi pa bodo ostali pod kontrolo dispanzerjev. Se pogubnejša kakor odprta tuberkuloza učitelja bi mogla biti zašolsko mladino jetika v družini stanodajalca. Doslej je bilo v dispanzerjih preiskanih 154 družinskih članov dijaških gospodinj. Le v enem primeru je bila najdena odprta, v 51 primerih pa zaprt tuberkuloza. Izmed prodajalcev živil so dispanzerji doslej preiskali samo 200 oseb in tudi pri njih je bilo odkritih nekaj primerov odnošne jetike. Banška uprava je odredila tudi preiskavo vseh babic, pri nobeni pa ni bila najdena jetika. Iz lastnega nagiba so dispanzerji — deloma že pred leti — uvedli sistematično preiskavo šolske mladine. Tako je bilo v reitgenom pregledanih 883 osnovnih in 1.238 dijakov srednjih šol, klinično pa so dispanzerji zdravniki pregledali 614 učencev in 720 dijakov srednjih šol, a tuberkulinoz na skupaj 2.913 šolarjev. Na žalost tudi ti pregledi niso ostali brez uspehov — 27 odnošne, 311 zaprt tuberkuloze.

Teh nekaj števil jasno izpričuje, da so dispanzerji z vsemi sredstvi in z vso energijo na delu, čeprav ga vrše deloma pod precej težkimi pogoji. Niti eden izmed dispanzerjev nima doslej svojih, v ta namen urejenih prostorov. Prav temu vprašanju bo v budoče treba posvetiti vso pozornost, predvsem pa naj bi ljubljanski dispanzer kot največji kmalu dobil svoj dom. Dispanzerji zdravniki so preobloženi z delom, še v večji meri na dispanzerske zestre. V izi je veliko število zaščitnih sester brez službe, jih je v glavnih dispanzerjih premalo. Kljub temu pa so od januarja do septembra opravile skoraj 2.000 hišnih obiskov. Svoja izbrana izvajanja, h katerim se o priki še povrnemo, je dr. Neubauer zaključil z ugotovitvijo, da je dravška banovina glede zatiranja tuberkuloze na prvem mestu v državi, na kor smo lahko nosimo tem bolj, ker smo skoraj vse storili iz lastne pobude in iz lastnih moči. Ne smemo se pa seveda zaustavljati sredi poti, temveč moramo vsi skupaj pomagati svoji stvari do zmag.

Predlogi in zahteve

Po kratki debati, ki je opozorila še na mnogo novih aktualnih vprašanj in v katero so posegli dr. Lapajne, dr. Furlan, dr. Mayer, dr. Zajec, dr. Lunačeva, dr. Bežek in Kranja, šolski upravitelj Hladnik iz Cerklje in dr. Bitenc z Iga, sta bila na predlog dr. Prodana in dr. Aluje, vija sprejeti resoluciji, ki vsebujeta naslednje zahteve:

I. Banška uprava naj v svojem proračunu za leto 1936/37 določi večji znesek kot podporo za zdravljenje siromanih jetičnih bolnikov. Zdravilišče na Golniku

naj dobi večjo subvencijo, da bo lahko znižalo oskrbino. Golnik mora postati ljudsko zdravilišče, katerega oskrbina bi ne smela biti višja od oskrbine v bolnišnicah, danes pa je dostopen le premožnim slojem. Banška uprava naj v proračunu določi primerne podpore Protituberkulozni zvezi kot predstavnici zasebnega protituberkuloznega skrbstva, nadalje za utoritev gozdne šole in zavetišča v Ljubljani ter kredit za nastanitev dveh skrbstvenih sester v protituberkuloznem dispanzerju in za nastanitev zdravnika — ftizeologa za strokovno vodstvo in nadzorstvo dispanzerjev. Prav tako je treba nastaviti ftizeologa v mariborski bolnišnici. Če bi banška uprava ne mogla ustreči vsem navedenim predlogom, jo občni zbor na. proša, naj v prihodnji proračun stavi vsaj znesek 500.000 Din. za podporo protituberkuloznega gibanja v dravski banovini.

II. Občni zbor izreka zahvalo časopisu in vsem javnim čimteljem, ki so kakorkoli doslej podpirali delovanje lig. Hkratu pa občni zbor apelira na vse faktorje, naj se spominjajo zveze pri razdeljevanju v svojih proračunih določenih podpor, širšo javnost pa prosi, da se je spominja ob raznih prilikah. Prebivalstvo dravske banovine se vabi, da pristopa h krajevnim organizacijam in s skromnim članskim prispevkom pripomore k čim večjemu razmahu protituberkulozne borbe.

Novi odbor

Ko je občni zbor na predlog predsednika nadzorstvenega odbora dr. Zajca soglasno izrekel absolutorij in priznanje dosedanjemu upravnemu odboru, so bile prav tako soglasno odobrene izpremembe pravil, kakor jih je bil predlagal upravni odbor. Za novo poslovno dobo so bili v vodstvo zveze izvoljeni dr. Bohinec kot predsednik, dr. Levičnik, dr. Debevec, Uratnik, Čelešnik, dr. Neubauer, dr. Fetič, inž. Lah, Evgen Lovšin, dr. Pirc, dr. Pless, dr. Josip Tomšinek iz Maribora, dr. Ivic iz Celja in dr. Vidic iz Kamnika kot odborniki. V nadzorstvenem odboru so dr. Zajec, dr. Tičar in župan dr. Ravnhar, v razsodišču pa dr. Mayer, dr. Rus in dr. Brandt. Pri slučajnostih je bilo med drugim sklenjeno, da pošlje občni zbor odboru za postavitev spomenika blagopokojnemu Viteškemu kralju poseben poziv s prošnjo, naj v svojih končnih sklepih upošteva potrebo po zdravitvi protituberkulozne bolnišnice v Ljubljani.

ELITNI KINO MATICA

TELEFON 21-24

DANES samo ob 4h EMIL JANNINGS

v svoji najboljši in največji kreaciji

STARI IN MLADI KRALJ

Film, ki velja kot največji film sodobnosti.

Najnovejši žurnal in filmska reportaža iz Abesinije.

PREMIERNO KINO

Akademsko mladina

proslavlja 50 letnico CMD

Ljubljana, 17. novembra.

Za petdesetletnico, ki jo letošnje praznuje Družba sv. Cirila in Metoda, je večerj nje naša mladina organizirala proslavo s slavnostnim uvodnim koncertom in plesom. Prva akademsko prireditelj v tem letu je privabila na Tabor odlično občinstvo. Med pristojnimi so opazili zastopnika Nj. Vis. kraljevice Andreja polkovnika S. Zivanoviča, bana dr. Nallatena s soprogo, komandanta dravske divizije generala G. Nedeljkoviča, ljubljanskega župana g. dr. Ravnharja s soprogo, rektorja univerze g. dr. Samca, predsednika apelacijskega sodišča g. dr. Golbo s soprogo, prvomestnika CMD višjega svetnika g. inž. Mačkoviča s soprogo, dvotno damo go. Franjo Tavčurjo, direktorja finančne direktije g. Sedlarja, francoskega konzula g. Remeranda s soprogo, konzula češkoslovske republike g. Minkovskega, oba ljubljanske poslanca g. dr. Fuxa s soprogo in g. Turka, ravnatelja podružnice Narodne banke g. Gregoriča, načelnika prosvetnega oddelka profesorja g. Breznika, predsednika Pokojniškega zavoda g. dr. Vrančiča s soprogo in še mnoge druge ugledne zastopnike in zastopnice raznih organizacij. Časno predsedstvo so sestavljali poleg našega

krovitelja naše prireditve, Nj. Vis. kraljevice An' vja. Prosim Vas, da sporočite za to odlično izvajanje Nj. Vis. našo toplotno in prisrčno zahvalo, visokemu kraljevskemu domu pa izraz naše globoke vdanosti, ki je tem globlja, ker se je zgodilo danes pred petdesetimi leti prvič, da je prevzel član narodne vladarske hiše pokroviteljstvo nad prireditvijo Družbe sv. Cirila in Metoda, ki je bila za to svojega slovenskega programa km v polni pokojni avstro-ogrske monarhiji. To dejstvo utrja nas, akademsko mladino, ki smo zbrani v okoliščini, da se zavedamo nalog, ki nas čakajo pri skrbni, da ohranimo našemu narodu zadnjega našega človeka in z njim našo vas, v vsem: če je preteklost v velikem delu uresničila naše narodne težnje, jih bo prihodnost v polni meri.

Po lepem pozdravu je zaigral Akademski Ronny-orkesler državno himno, nato pa se je začel koncertni spored. Zbor akademikov je zapel najprej Adamičovo »Zdravice, narodno »Kaj ti je, deklica in Marčičovo »Kaj b'jaz tebi dan«. Za svoja izvajanja so bili pevec deležni splošnega odobravanja. Dirigiral je g. Simoniti.

Nato je nastopila g. Zlata Gjurgjenčeva z Baranovičovo »Lelico, Adamičovi »Dve mi otroškinje in Stritofom »Polžom«. Naša primadona je zapela vse štiri pesmi odlično in dovršeno kakor zmerom. Občinstvo jo je z dolgotrajnim odobravanjem ponovno poklicalo na oder. Pri klavirju jo je mijskro spremljal dirigent g. Stritof. Za njo nima je zapel iz opere Rista Savina »Gospodinja sence ravnatelj tukajnjega konservatorija g. Betetto, ki ga je odlično spremljal pri klavirju profesor g. Šivic. Mošter Betetto je bil enako deležen vsega priznanja. Obe naši pevski zvezi sta prečeli v zahvalo šopke nageljnjev. Zatem je akademski zbor zapel še tri narodne pesmi, med katerimi je zlasti ugažala »Juhe, poidem u škufec. Sledilo je kraljevo kolo, ki ga je otvoril namestnik Nj. Vis. kraljevice Andreja g. polkovnik Zivanović z gosno dr. Ravnharjevo. S kolo je bil oficijelni program zaključen in razvila sta se ples in animirana zabava.

S to lepo uspešno prireditvijo je naša mladina na dostojen način proslavila 50 letnico naše Družbe sv. Cirila in Metoda.

Maribor preko nedelje

Slovo štefe

Dragutinovičeve

Snoči je bila v gledališču poslovljna predstava ge. Stefe Dragutinovičeve, naše odlične nosilce komičnih in karakternih vlog, ki je obenem s to poslovljno predstavo družila pomembni jubilej 40-letnje igralskega delovanja in sновanja. Pred predstavo se je zbralo na odru celotno

osebje mariborskega gledališča. Upravnik g. dr. Brenčič je najprej izrekel slavljeno ob jubileju najpriširnejše čestitke ter obenem izrazil občalovanje, da zapušta mariborski odigralka tako odličnih kvalitiet. Zatem je izpregovoril v imenu osebja še glavni režiser g. Jožko Kovič, gđ. Čerinškova pa je s primernim nagovorom v imenu mariborskega ženstva izročila slavljeno lepo snomsko darilo. Danilo Garinšek je prebral številne čestitke, ki jih je prejela slavljenska ob jubileju iz vseh

NE DOVOLITE,

da bi Vam do 48% dragega goriva ušlo skozi okno!

Zahtevajte naše brezplačne prospekte

Jug. pat. pusteno-kovinsko brtvalo za okna in vrata

A. Hrlić, Zagreb, Gajeva 20
Zrnc Franjo — Ljubljana
KOPITARJEVA ULICA 1.

delov naše države. Slavljeno so nato iz prvega nadstropja obsuli s cvetjem, a na odru je bilo mnogo cvetja in vencev, ki jih je dobila slavljenska od čestilcev in znancev. Globoko ginjena se je slavljenska zahvalila gledališki upravi, časopisom in občinstvu, ki je bilo vse čas tako nakloneno. Sledila je slavnostna poslovilna predstava Frankovega »Viharja v kozarcu, ki je izvrstno uspešna in ob kateri priliki je bila slavljenska za svojo mojstrsko igrvo vse čas deležna viharnega odobravanja. Ob koncu ni bilo poslavljanju ne konca ne kraja. Bil je lep večer, ki je pokazal vso globoko ljubezen in spoštovanje, ki ju goji Maribor do igralk in umetnice ge. Stefe Dragutinovičeve.

Večer rotarijcev

Včerajšnje proslave petletnice mariborskega Rotarij kluba so se poleg Dunajčanov in Gradčanov udeležili tudi ljubljanski in zagrebški delegati. V uvodu jih je prisrčno pozdravil bivši narodni poslanec in ravnatelj ruske tovarnice g. Krejči. Nato je poročal tajnik mariborskih rotarijcev g. Kesper, na kratko pa je podal pregled o zgodovino delovanja mariborskega kluba g. Sabothy. Župan dr. Juvan je v lepem in zanosnem govoru poveljeval človekoljubno delo rotarijcev in pomem tega gibanja, nato so pa še govorili in čestitali klubu k proslavi predsednik Občinske zbornice g. dr. Zirovnik iz Ljubljane, g. dr. Levstik iz Zagreba, g. inž. Thomann iz Grada in g. inž. Tausseig z Dunaja. Njihovemu izjavljanju so se priključili še nekateri drugi, naglašujoč smotne in namene rotarijskega gibanja, tako odvetnik g. dr. Krejči iz Ljubljane in pisatelj g. dr. Sorli iz Maribora.

Lepa sokolska prireditelj

Snoči je bila v telovadnici nižje inženjerske podoficerske šole naraštajska akademija SKOLA I. Akademija je pokazala odlično spretnost številnega naraštaja, ki se zbira pod praporom Sokola I. Vse akademski točke so se izvajale lepo in v vzorno sokolsko disciplino. Danes popoldne pa je bilo v mali dvorani Narodnega doma idejno predavanje neumnega staroste Sokola I. dr. Ljudevita Pivka o smernicah sokolskega poslanstva in sokolskega delovanja. Predavanje je bilo namenjeno naraštaju, ki stopa v vrste sokolskega članstva. Mala dvorana Narodnega doma je bila nabito polna ter je bil odlični predavatelj za svoja izvajanja deležen toplega priznanja.

Rokomavhi v Košakah

V Negovi pri Košakah so se zglasili pri poselitniku Francu Bračku vilmolici in odnesli perilo, obleke in druge predmete. V notranjost hiše so prišli na ta način, da so z lesenim drogrom iztrgali železno onrežje z okna. Menda isti rokovanjci so

PRIDE

Marlene Dietrich

v senzaciji

KARNEVAL V ŠPANIJI

poskusili srečo pri poselitniku Janezu Likovcu, kjer so hoteli s sekiro razbiti vrata, pa so jih domači, ki so slišali ropot, pregnali.

Pod državnim mostom ...

Včeraj proti večeru se je nastanila pod državnim mostom zasebnica Josipina Selinkova z dvema otročičema in Stefanijo Korenjakovo. Stanovala je prej v Smetanovi ulici, kjer so jo vrgli na cesto. Ubožica je iskala pomoči pri mestni občini, kjer pa je zadela na gluha ušesa in si ni vedela pomagati drugače, kakor da se je nastanila pod državnim mostom.

Naša gledališča

Drama

Začetek ob 20. uri.

Ponedeljek 18.: Kako zabogaš. Red B.

Torek 19.: Zaprt.

Sreda 20.: Frak ali Od krojača do ministr.

Opera

Začetek ob 20. uri.

Ponedeljek 18.: Zaprt.

Torek 19.: Mamzelle Nitouche. Red A.

Sreda 20.: Aida (gostovanje dr. Adriana).

Red B.

Ljubljanska drama pripravila ljudsko igrvo »Vesela božja pot, ki je napisana po znanem Rosseggerjevemu romanu. Prevod je napravil dr. Smalc. Premiera bo sredi prihodnjega tedna v režiji prof. Šesta. Priznani mladinski pisatelj ravnatelj Golia je izročil gledališču novo mladilsko igrvo »Ubojo Ančko, katere premiera bo prve dni meseca decembra.

Ljubljanska opera. Tenorist dr. Adrian, ki gostuje trenutno na Dunaju v ljudski in državni operi, bo gostoval v Ljubljani v sredo 20. t. m. v vlogi Radamasa v operi »Aida.

Sportna nedelja

ILIRIJA V DRŽAVNI LIGI

Primorje se bo moralo zadovoljiti s podsaveznim prvenstvom — Za ligo so se kvalificirali Ilirija, Gradjanski, Concordia, Hajduk, BSK, Jugoslavija in Bask, dočim bodo osmega ligaša določile kvalifikacijske tekme med Haškom, varaždinsko Slavijo in sarajevskim Hajdukom

Naposled se je položaj moral razčistiti tudi v naši skupini. Dočim so v ostalih delih pripravljalnega tekmovanja za državno prvenstvo že zdavnaj uredili vprašanje, kdo bo prihodnje leto tekmoval v ligi, je pri nas ostalo vprašanje odprto prav do zadnje nedelje. Vsem štirim konkurentom so se še odpirala vrata za vstop v ligo, vsem štirim pa je tudi pretil izpad. Odtod je bila prav poslednja nedelja tekmovanja še najbolj napeta, dasi te napetosti ni manjkalo že tudi med potekom od vsega začetka.

Dve tesni zmagi, v katerih sta odnesli točki domači moštvi, sta zadevo uredili.

Gradjanski je z 2 : 1 potisnil črno-bele na zadnje mesto, sam si je pa zagotovil prvo. Od šestih tekem je tri odločil v svojo prid, enkrat je remiziral, dvakrat je prepuštil točke drugim.

Ilirija je z istim številom točk zasedla drugo mesto, beleži isto število zmag, neodločenih in izgubljenih tekem. Na svojem igrišču je odnesla vse tri zmage, neodločen rezultat je izsilila iz prve borbe proti črno-belim.

Haška je ostalo ustežno tretje mesto. Trikrat je zmagal, dvakrat doma, enkrat na tujem, toda moral je beležiti prav toliko porazov. S šestimi pikami mu preostaja

trnjeva pot preko varaždinske Slavije in sarajevskega Hajduka, če jo bo uspešno prehodil, bo osmi konkurent v ligi.

Primorje ni znalo zaigrati doma. Iz treh tekem je izbil dva neodločena rezultata, edino zmago so črno-beli prinesli iz Zagreba. Niso v splošnem slabo odrezali, toda s štirimi točkami jim je odprta samo še pot v podsavezno tekmovanje.

Po tolikih peripetijah se je končno izoblikovala tablica tako:

Gradjanski	6	3	1	2	14:10	7
Ilirija	6	3	1	2	10:14	7
Haška	6	3	0	3	15:13	6
Primorje	6	1	2	3	8:10	4

skati zaradi foulov. Po 15. min. popusti tempo igre. V 20. min. povzame Lah žogo sredi polja, spretno se predribla skozi obrambo in od 20 m pošlje plasirano žogo v mrežo, Grims jo utede samo še oplaziti:

1 : 0 za Ilirijo

Zdaj Haška močno pritiska, nasprotnikov nenadni uspeh ga prilično podžge. Proti koncu polčasa se prilike močno zaostrijo, eni kot drugi pritiskajo na vso moč. V 40. in 41. min. bije Haška dvakrat s kota, potem pride prenos do Doberleta, ki lepo popelje naprej in ob pravem trenutku centruje: Grimal je na mestu in spremeni z glavo žogo smer pod prečko.

2 : 0 za Ilirijo

Bilo je vse kakor da se samo po sebi razume.

V drugem delu igre sta bili predvsem obe obrambi na težkih mukah. Že v 6. min. se je Šramu posrečila akcija, s pogibom po levem krilu pride pred gol in plasira ostro po tleh, Rožič je za hip prepozna, in že je z.

2 : 1 končni rezultat

postavljen. Sledijo močni napori z obeh strani. V 32. min. sta Doberlet in Slivak na tleh, obračunavanje zaključni sodnik s tem, da postavi Slivaka na hladno. V nadaljnjih borbah zmagata obe obrambi nad napori napadov in tako ostane pri doseženem.

Sodil je dunajski sodnik g. Lockwenz dobro, a premalo energično. Haškoviči so pred tekmo vložili protest proti načinu deliranja sodnika.

Ilirija : Reka jun 2 : 1 (0 : 1)

V predtekmi je ilirijanski naračaj dalje vzdržal in po odmoru nasprotnika z Viča premagal. Sodil je g. inž. Jesih.

Gradjanski : Primorje 2 : 1 (2 : 1)

Zagreb, 17. novembra.

Danes popoldne se je na igrišču Gradjanskega odigrala zadnja kvalifikacijska tekma med Gradjanskim in Primorjem. Že pred začetkom tekme je prišlo do incidentov, ker najprej niso hoteli pustiti na igrišče vseh rezerv in vodje moštva Primorja. Končno pa se je tudi to uredilo.

Gradjanski: Brutalić - Bivec, Rajković, Jud, Premrl, Sinković - Ladijević, Novosel, Bokor, Antoković, Zalat.

Primorje: Logar - Bertoncelj L., Petrič-Zemljak, Kukanja, Boncelj - Janežič, Pupo, Jež, Bertoncelj II., Uršič.

Publike okoli 1800, sodnik Rakič iz Sarajeva.

Del občinstva je sprejel Primorje z življenjem. Zreb je odločil za Gradjanskega Primorje takoj napada, toda igra nervozno. V 3. min. je desni half Jud predal krilu, ki je centriralu prostemu Bokorju in ta je z daljave 8 m neubranljivo poslal v mrežo.

1 : 0 za Gradjanskega.

Igra valovi s polja v polje. V 7. min. reši Bertoncelj nevarno situacijo p. ed golom. V 9. min. Jež krasno preda Bertoncelju, ki strelja z daljave 16 m ostro mimo prečke. Primorje je v polju boljše, vendar ne more usneti proti ostri obrambi Gradjanskega. V 13. min. da Bertoncelj len predložek Uršiču, ki v krasnem teku predribla Bivca ter z neubranljivim strelom izenači.

1 : 1

Primorje igra lepo v kombinacijah. V 15. min. prisodi sodnik zaradi roke Bertoncelja v kazenskem prostoru enajstmetrovko, ki jo neubranljivo strelja Antoković.

2 : 1 za Gradjanskega

Gradjanski preide sedaj v lahno premoč. Boljši je v startu, a tudi precej oster. Primorje se je osvobodilo treme in razvija lepo igro. V 26. min. Janežič lepo centrira, vendar ima Gradjanski veliko srečo. Situacije se hitro menjavajo. Gradjanski igra zelo surovo ter ga občinstvo še podvziga k temu. Pri Primorju je najboljši Uršič, ki ga stalno krijeta dva igrača domačinov. Dober je tudi Kukanja, ofenzivno in defenzivno. V 35. min. grd foul na Janežiču. Kmalu nato je Bertoncelj I. po nesreči sunil Antokovića, ki je šel preznizko z glavo Antokovića so odnesli z igrišča. Občinstvo je silno razburjeno. V 40. min. reši Logar nevarno situacijo.

Potoku igre

v prvem polčasu bi na vsak način neodločen rezultat bolj odgovarjal. Napad Primorja je dobro funkcioniral, istotako tudi krilska vrsta. Petrič v obrambi je bil nesiguren. Logar je držal, kar se je dalo.

Ko so Primorjasi začetkom drugega polčasa prišli na igrišče, jih je publika zopet izživljala, čeprav ni bilo za to prav no-

benega razloga. Igra se takoj razvije v ostrem tempu. Gradjanski se žilave brani z neumornim Premierom na čelu. Antoković se je zopet vrnil v igro, Gradjanski igra surovo, ker je spoznal slabost sodnika, ki je bil proti domačinom preveč popustljiv, a je Primorju piskal vsako malenkost. V 18. min. je blesiran Petrič, ki sedaj samo statira. Krilska vrsta Primorja je precej popustila in vsaka visoka žoga postane plen Premiera. Petrič je odšel na desno krilo, Jež pa se je umaknil v obrambo. Gradjanski je v premoči, vendar pa ne more preko Bertoncelja, ki se je v drugem polčasu zelo dvignil v formi. V splošnem je Gradjanski v premoči. Primorje prihaja le semintja preko sredine in strelja. A vsi strelji gredo preko gola. Jež je tudi na novem mestu postavil celega moža. V 16. min. Ježeva roka na kazenski črti Prosti strel strelja Bivec v aut. V 43. min. blokada primorjanskega gola. Primorje pa se osvobodi in v hitrih kombinacijah nadre pred gol Gradjanskega, kjer pa je Pupo sigurno šanso zastreljal v aut.

Po tekmi je občinstvo priredilo Primorju zopet demonstracije. Zakaj, to vedo pač oni. Le energični intervenciji policije je uspelo, da ni prišlo do resnejših incidentov.

Da je Gradjanski zmagal, je velika usluga sodnika Rakiča, ki je smatral n. pr. vsak start Primorja za foul. Dokler bodo morali slovenski klubi igrati v takih priklakah, jim ne bo mogoče zasedeti v jugoslovenskem nogometu onega mesta, ki jim gre.

Ostale kvalifikacijske tekme

V Bzogradu

Radnički : BSK (rez.)

2 : 1 (1 : 0)

V Skoplju

Jugoslavija : Slavija

5 : 1 (4 : 1)

V Banjalici

Krajišnik : Concordia

1 : 1 (1 : 0)

V Osijeku

Slavija : Grafičar

4 : 0 (2 : 0)

V Novem Sadu

Vojvodina : Sparta

(Zemun) 3 : 2 (2 : 0)

V Veliki Kikindi

Žak (S) : Žak (VK)

1 : 0 (1 : 0)

All right!

(Oj rajt - dobro je)

so rekli tujci, ki so pregledali, najnovejšo instalacijo našega obrata.

Ali bomo še dolgo čakali, dokler tudi Vi uvidite prednosti nakupa našega blaga?

Vprašajte tiste, ki naše blago že nosijo!

NASE CENE
SUKNA
ZA OBLEKE
80-
180-

VLADA I KOMP.
TEOKAROVIC
INDUSTRIJA VOLNENIH TKANIN-PARAČIN

Izredna skupščina JZSS

Sprememba pravil — Zbor smuških učiteljev — Verifikacija juniorjev odklonjena

V belji dvorani hotela Union je bila večeraj dopolnena izredna skupščina Jugoslovenskega zimskosportnega saveza. Na dnevnem redu je bila samo sprememba in dopolnitev pravil in pravilnikov. Redna skupščina je namreč sklenila, naj savezni upravni odbor izda osnutek novih pravil, o katerih naj končno veljavno sklepa izredna skupščina. Osnutek je bil razposlan vsem podsavezom, ki so tudi predložili današnji skupščini razne izpreminjavalne in dodatne predloge. Odziv zunanjih delegatov je bil zato zelo številan in so bili poleg ljubljanskega, gorenskega, mariborskega in koroškega podsaveza zastopani tudi: Zagrebški, Beograjski in Sarajevski podsavezi.

Zborovanje, ki je bilo napovedano ob 9. se je zaradi zakasnelega prihoda zagrebških, sarajevskih in beograjskih delegatov začelo ob 9.30. Skupščina je otvoril poslovovalni podpredsednik dr. Ciril Pavlin, ki pa je kmalu nato predal svoje mesto predsedniku senatorju dr. Dragu Marušiću, ki je nato do konca predsedoval. Generalni tajnik JZSS g. Gorec je najprej poročal o osnovanju državnega saveza in se je s tem ta pomoč izločila iz saveza, nato pa je predčital pravila Zbora smuških učiteljev, ki se bo v najkrajšem času osnoval. Zbor smuških učiteljev bo popolnoma samostojna organizacija, vendar bo pa delovala po intencijah in v okviru JZSS. Smuški učitelji bodo prevzeli posel dragih

inozemskih trenerjev, kar bo zlasti v korist manjšim klubom, ki ne zmorejo visokih stroškov. Smuški učitelji ne bodo prejeli nikake plače, temveč jim bodo povrnjeni le efektivni stroški. V bodoče ne bo savez priznal nobenega tečaja, ki ga ne bi vodil član Zbora. Pravila so bila soglasno odobrena.

Zborovalci so nato sprejeli večinoma soglasno še druge predložene osnutke, ki se tičejo notranje organizacije saveza in podsavezov. Predlog treh zagrebških klubov, da naj se udeleži tudi verifikacija za juniorje, je bil z večino glasov odklonjen. Prav tako ni prodir predlog, naj bi se za vse podsaveze določila enotna verifikacijska taksa, ki bi se plačala samo enkrat. V Zagrebškem podsavezu se verifikacijska taksa pobira vsako leto in tega nekateri klubi ne zmorejo. Dr. Pandaković, predsednik ZJSSP je bil glavni protigovornik, češ da je to edini dohodek podsavezov. Skupščina je sklenila, da se vprašanje verifikacijskih pristojbin prepusti podsaveznim skupščinam. Debata o spremembah internega poslovanja saveza je trajala 5 ur. Na dnevnem redu je bila tudi sprememba tehničnega pravilnika, vendar je ZJSSP predlog spremembe umaknil, ker bo o tem vprašanju odločal kongres o priliki zimске olimpije v Garmisch-Partenkirchen in in bodo ti sklepi obvezni tudi za naš savez. Ko so zborovalci še sklenili, da se pošlje Nj. Vel. kralju Petru II. udanostna brzojavka, je predsednik ob 13.30 zaključil zborovanje.

Nočni vlom v trafiko

Velenje, 18. novembra.

V Pesju, nekaj minut iz Velenja, si je v borbi za svoj obstanek zgradila leta 1930. Franja Uriskova, vdova po rudarju, padlem v vojni, majhen kiosk za prodajo tobaka. V četrtek zjutraj so opazili dijak, namenjeni k jutrnemu vakuu, notranjost tega kioska razsvetljeno, prodajalno okno pa je bilo na široko odprto: To se je zdelo dijakom čudno, posebno še zaradi tega, ker so našli vse okrog razmetane cigare in cigarete. O vlomju je bila takoj obveščena lastnica, prav tako pa tudi velenjski orožniki, ki so pod vodstvom komandirja g. Dobriča prihiteli v Pesje in začeli preiskavo. Dognali, da sta bila pri vladu udeležena najmanj dva. Ker so bila vrata in okno dobro zavarovana s prečnimi železnimi drogji, je moralo trajati precej časa, preden se je neznanec posrečilo vdreti v notranjost. Kot plen fima je padla v roke vsa zaloga tobaka, cigaret in cigar, več škatel bonbonov in čokolade, en karton baterij in mnogo pisalnega papirja. Na srečo je bila lastnica zavarovana proti vladu.

Na ta kiosk so se spravili tatovi zdaj že drugi. Lastnica je bila namreč že leta 1932 na sličem način oskodbavana. Vlomila, odnosno vlomilci, najbrže isti, so skušali srečo tudi v sosednji vasi v Bružmirju pri trgovcu čoku, kjer so pa bili pregnani. Ropot je namreč o pravem času zbudil lastnika, ki je z orožjem v roki pregnal zlikovce, ki so že imeli pripravljeno blago, da ga odnesejo.

Vremensko poročilo

Vremenski pregled

Evropa: Visok pritisk s pretežno jasnim in hladnim vremenom vlada v vzhodni polovici Evrope, močan ciklon z vetrom in dežjem na zapadu Evrope in nad Sredozemskim morjem. Jugoslavija: Oblačno z dežjem na severozapadu in v primorskih krajih, jasno drugod, hladno v sredini države in na jugu. Učice — 6. Ercegnovi 13.

Novosadska vremenska napoved za danes: Prevladovalo bo vedro na severozapadu in vzhodu države. Močan veter južno-vzhodne smeri, pooblaščenje in dež na jugozapadu in severovzhodu. Dvig temperature.

Tekmovanje za Z.P. Danes ob 20. pri Hablanu sestanek delegatov sodelujočih klubov.

Bodoče matere

morajo skrbeti da se izognejo vsaki lenivosti prebavil, posebno zapeki, z uporabo naravne

FRANZ-JOSEFOVE

grenčice.

FRANZ-JOSEFOVA

voda se lahko pije in deluje v kratkem času brez neprijetnih pojavov.

Ostale nogometne tekme

St. Gallen: BSK - SK Brull 3:2 (2:0).

Celje: Celje—Olimp 3:0 (1:0). Sodnik Veble je v drugem polčasu izključil dva igralca Olimpa. Atletiki—ISSK Maribor 4:3 (3:2). Živahna tekma. Gošče so bili boljši v startu, domačini pa odločnejši pred golom.

Dunaj: Admira—Vienna 2:1 (0:0). Rapid—Austria 2:0 (0:0). Sportklub—FC Wien 0:0. Admira je postala jesenski prvak.

Praga: Tekma Kladno—DFC je bil pri stanju 2:0 v 23. min. prekinjena, ker je sodnika zadela kap. Vendar pa ni mrtev. Plzen—Kolin 6:2 (3:2). Prostějov—Židenice 2:1 (1:1). Zatec—Teplitz FC 3:1 (2:1). Viktoria Plzen—Bratislava 3:3 (2:2).

Rim: Torino—Sampierdarena 3:0. Ambrosiana—Juventus 4:0. Genova—Alessandria 0:0. Lazio—Milano 2:2. Triestina—Palermo 5:0. Firenze—Brescia 1:0. Bologna—Roma 2:0. Bari—Napoli 0:0.

Budimpešta: Soroksar—Törekvés 3:0. Hungaria—Szege 1:0. Újpest—Kispest 1:0. Budafok—Attila 2:1. Bocsai—Phöebus 4:3. III. kerület—Salgotarjan 2:0. Ferencváros—Budai 4:0.

PRIDE

Marlene Dietrich

v senzaciji

KARNEVAL V ŠPANIJI

Sportna nedelja

ILIRIJA V DRŽAVNI LIGI

Primorje se bo moralo zadovoljiti s podsavezni prvenstvom — Za ligo so se kvalificirali Ilirija, Gradjanski, Concordia, Hajduk, BSK, Jugoslavija in Bask, dočim bodo osmega ligaša določile kvalifikacijske tekme med Haškom, varaždinsko Slavijo in sarajevskim Hajdukom

Naposled se je položaj moral razčistiti tudi v naši skupini. Dočim so v ostalih delih pripravljavnega tekmovanja za državno prvenstvo že zdavnaj uredili vprašanje, kdo bo prihodnje leto tekmoval v ligi, je pri nas ostalo vprašanje odprto prav do zadnje nedelje. Vsem štirim konkurentom so se še odpirala vrata za vstop v ligo, vsem štirim pa je tudi pretil izpad. Odtod je bila prav poslednja nedelja tekmovanja še najbolj napeta, dasi te napetosti ni manjkalo že tudi med potekom od vsega začetka.

Dve tesni zmagi, v katerih sta odnesli točki domači moštvi, sta zadevo uredili.

Gradjanski je z 2 : 1 potisnil črno-bele na zadnje mesto, sam si je pa zagotovil prvo. Od šestih tekem je tri odločil v svoj prid, enkrat je remiziral, dvakrat je prepuštil točke drugim.

Ilirija je z istim številom točk zasedla drugo mesto, beleži isto število zmag, neodločenih in izgubljenih tekem. Na svojem igrišču je odnesla vse tri zmage, neodločen rezultat je izšla iz prve borbe proti črno-belim.

Haško je ostalo utešno tretje mesto. Trikrat je zmagal, dvakrat doma, enkrat na tujem, toda moral je beležiti prav toliko porazov. S šestimi pikami mu preosta-

ja trnjeva pot preko varaždinske Slavije in sarajevskega Hajduka, če jo bo uspešno prehodil, bo osmi konkurent v ligi.

Primorje ni znalo zaigrati doma. Iz treh tekem je izšlo dva neodločena rezultata, edino zmago so črno-beli prinesli iz Zagreba. Niso v splošnem slabo odrezali, toda s štirimi točkami jim je odprta samo še pot v podsavezno tekmovanje.

Po tolikih peripetijah se je končno izoblikovala tablica tako:

Gradjanski	6	3	1	2	14	10	7
Ilirija	6	3	1	2	10	14	7
Hašk	6	3	0	3	15	13	6
Primorje	6	1	2	3	8	10	4

Ilirija : Hašk 2 : 1 (2 : 0)

Ilirija : Rožič - Berglez, Luce - Unterreiter, Varšek, Sočan - Ice, Lah, Pikič, Grinčal, Doberlet.

Hašk : Grims - Slivak, Golac - Wolf, Gajer, Kunst - Fink, Jeren, Horvat, Leinert, Štam.

h-čO m-čOč-a-k-k f mtf mth wtl tuuuu Tekma se je odigrala po zelo težkem terenu. Še pred tekmo je kazalo, da bo igrišče uporabno, točno ob začetnem žvižgu pa se je vlihl droben jesenski dež, ki ni potem prenehal do konca. Spremenil je igralno ploskev v blatno morje, ki je zelo škodljivo vplivala na potek igre. Vendar je občinstvo, ki je spričo nejasnega položaja zopet dobro napolnilo igrišče, vtrajalo v napetem razpoloženju do konca in naposled z razumljivim navdušenjem kvitiralo zmago domačega moštva.

V precej težki atmosferi — saj je bilo vendar za važno stvar ki ni dala živcem da bi se umirili — so belo-zeleni odločili tekmo s tesnim rezultatom v svojo korist. Sorva se jih je dolgo držala trema in se nikakor niso mogli znebiti. Haškovi so tedaj po mili volji proizvajali svojo igro in so imeli terensko premoč. Sčasoma se je centri so spravljali Haškovo obrambo če-pojavila večja odločnost pri domačih, startali so bolj pogumno in uspešno razdirali filigranske kombinacije, k temu so še Haškovi v čedalje slabših tleh vedno težavnejše uspevali s svojim načinom igre in proti koncu prvega polčasa, ko so belo-zeleni z mnogo koristnejšo taktiko dolgi in hitri prodorovi, je dosegla igra svoj dramatičen vrhunec, ki so ga belo-zeleni gm zgoditkom.

Po odmoru je sicer tekmo igre nekoliko pojenjal, že prej je bil zadržan za začetne ostrine, toda intenzivnost se je v borbi krepko povdrali s svojim učinkom. Z naporom vseh sil in v silni požrtvovalnosti so Haškovi začetkom drugega polčasa prevzeli inicijativo, razvila se je zagonovna in ostra borba brez prevelike izbire sredstev. V sicer odprti igri se jim je posrečilo znižanje na 2 : 1, še en gol so zabili potem, ki ga pa sodnik zaradi očitnega ofsida ni mogel priznati. Pozneje se je pojavila na obeh straneh izčrpanost, igralci niso mogli več obvladovati žoge in ob netočnih do-dajanjih, nesolidno zgrajenih akcijah je igra v svoji prejšnji zanimivosti mnogo popustila. Škoro vse do kraja sta se moštvi trudili, da bi na rezultatu še kaj zlepili, šele v poslednjih minutah so se belo-zeleni odločili na taktiko »boljše je drži ga« in igro zaprli.

Belo-zeleni

so igrali, zavedajoč se, da se jim dolgo pričakovana šansa za korak naprej, po-žrtvovalno, in po uvodni tremiti, tudi prev-darno, zato koristno. Dokler je bilo igrišče še kolikor toliko normalno, se je ka-zala edina očitna slaba zasedba v moštvu: Varšek, ki ga je Gajer z rutiniranim in pre-mišljenim postavljenjem ter forsiranim kombinacijske igre kratkih pasov z notra-njim triom postavil pred nerešljivo pro-bleme. Čim se je pa Haškova igra zrušila, je prišel do večje veljave tudi belo-zeleni srednji krilec, stranska sta itak vse čas zadovoljila, in tako je potem obvladala ilirijanska krilska vrsta polje precej uspeš-nejše od nasprotnikove. Obramba je delala skoro ves čas brezhibno. Branilca sta se v neki poziciji upala predaleč napre in ta trenutna napaka je omogočila Hašku edi-ni gol. Sicer sta pa omoči in pogumno razdi-rala večne kombinacije Haškovega napada, tako da ni noben napadalec mogel pri-ti do čistega strela. Zato tudi ni imel Rožič posebnega dela. Toda žogo, ki je šla v mre-žo, bi moral vsak dober vratar vsaj odbiti v kot! Napad je operiral po večini z ome-ni krili, kar je bilo v danih okoliščinah naj-bolj pametno. Pikič se je pokazal mojstra v dobrem razdeljevanju žog, vedno je na-šel odprto, skozi katero je prenesel igro sedaj na to, sedaj na ono krilo. Doberlet se je pri tem izkazal za uspešnejšega izva-lca, njegovi energični pobezi in odločni sto v obup. Drugi gol gre čisto na račun njegovega pripravljavnega dela. V triju sta poleg Pikiča povsem zadovoljili tudi obe snoiki, le do strela sta spričo čuščnosti Haškove obrambe redko prišli. Lahu je vendar uspel velik udarec. V čisto osebnem podvigu je z razsrečeno bombo otvoril score in s tem v veliki meri prispeval h končnemu uspehu. Še najbolj šibek je bil po igri Ice, ki je poleg tega kvaril po-zicije z ofsidi.

Haškovi

so vrgli sprva na tehnično svojo tehniko. Dolgo so se motali s tem rekvizitom po-

polju, dokler niso nahačali ovire v terenu, so s svojo igro v polju tudi uspevali, toda pred golom so vedno delali probleme tudi tam, kjer jih ni nihče videl. Tako je ostalo vse do 0 : 2 in še malo dlje. Šele potem, ko je bilo marsikaj zamujeno, so pograbil po drugi taktiki, začeli so sami igro raztegovati na krili in dvigati žogo s tal, toda v tem načinu borbe so zaostajali za domačim moštvom. V prvih pre-sledkih igre so imeli v srednji vrsti odločno premoč, Gajer je briljiral s svojo uspešno in koristno igro, bil je povsod, a vedno pri žogi, ki jo je s precizno natančnostjo dostavljal svojim napadalcem, najrajši v triju. Wolf in Kunst sta mu dobro sekundirala, tako da se ilirijanski napad dolgo ni mogel razviti. Precej je Gajer ponu-stil v trenutku, ko so belo-zeleni začeli prenašati igro na široko. Koncem prvega in začetkom drugega polčasa je z njim vred zelo popustila vsa srednja vrsta in tedaj je morala ožja obramba prevzeti pre-cej posla na svoja pleča. Grims je bral dobro in zanesljivo, oba gola sta bila ne-branljiva. Od branilcev je bil Slivak odloč-nejši, dočim je bil Golac tokrat precej si-bak. V napadu ni bilo vse v redu. Desna stran je močno plavala, nič kaj prida ni od-te strani prišlo. Štam je bil, kolikor ga ni, Unterreiter zadrževal, prodoren, riski-ral je tudi edini pravi strel na gol — in ta je obsedel — v triju pa so se mučili trije mečaki, ki se nemara niti zavedali niso, da morajo semtertja tudi kdaj opa-liti strel na gol.

Igra je potekala

v par obrisih tako: Začetkom je bilo mno-go nerazvito. Sodnik je moral venomer pi-

Gradjanski : Primorje 2 : 1 (2 : 1)

Zagreb, 17. novembra.

Danes popoldne se je na igrišču Grad-janskega odigrala zadnja kvalifikacijska tekma med Gradjanskim in Primorjem. Že pred začetkom tekme je prišlo do inciden-tov, ker najprej niso hoteli pustiti na igrišče vseh rezerv in vodje moštva Primor-ja. Končno pa se je tudi to uredilo.

Gradjanski: Brutalič - Bivec, Rajković, Jud, Premrl, Sinković - Ladjarevič, Novo-sel, Bokor, Antolkovič, Zalan.

Primorje: Logar - Bertonec, L. Petrič, Zemljak, Kukanja, Boncelj - Janežič, Pu-po, Jež, Bertonec, I. Ušić.

Publike okoli 1800, sodnik Rakič iz Sa-rajeva.

Del občinstva je sprejel Primorje z žviž-ganjem. Zrež je odločil za Gradjanskega Primorje takoj napada, toda igra nervozno. V 3. min. je desni half Jud predal krilo, ki je centralno prostemu Bokorju in ta je z daljave 8 m neubranljivo poslal v mrežo.

1 : 0 za Gradjanskega.

Igra valovi s polja v polje. V 7. min. re-si Bertonec nevarno situacijo pred go-lom. V 9. min. Jež krasno preda Bertone-cu, ki strelja z daljave 16 m ostro mimo prečke. Primorje je v polju boljše, vendar ne more usneti proti ostri obrambi Grad-janskega. V 13. min. da Bertonec le pre-dložek Ušiću, ki v krasnem teku predri-bla Bivca ter z neubranljivim strelom iz-enači.

1 : 1

Primorje igra lepo v kombinacijah. V 15. min. prisodi sodnik zaradi roke Bertonec-ja v kazenskem prostoru enajstmetrovko, ki jo neubranljivo strelja Antolkovič.

2 : 1 za Gradjanskega

Gradjanski preide sedaj v lahno premoč. Boljši je v startu, a tudi precej oster. Primorje se je osvobodilo treme in razvi-ja lepo igro. V 26. min. Janežič lepo cen-trira, vendar ima Gradjanski veliko srečo. Situacije se hitro menjavajo. Gradjanski igra zelo surovo ter ga občinstvo še pod-vrža k temu. Pri Primorju je najboljši Ušić, ki ga stalno krijeta dva igrača do-mačinov. Dober je tudi Kukanja, ofenziv-no in defenzivno. V 35. min. grd foul na Janežiču. Kmalu nato je Bertonec I. po nesreči sunil Antolkoviča, ki je šel pre-nizko z glavo Antolkoviča so odnesli z igrišča. Občinstvo je silno razburjeno. V 40. min. reši Logar nevarno situacijo.

Potoku igre

v prvem polčasu bi na vsak način neodlo-čen rezultat bolj odgovarjal. Napad Pri-morja je dobro funkcioniral, istotako tu-di krilska vrsta. Petrič v obrambi je bil nesiguren. Logar je držal, kar se je dalo.

Ko so Primorjasi začetkom drugega pol-časa prišli na igrišče, njih je publika zopet izžvižgala, čeprav ni bilo za to prav no-

skati zaradi foulov. Po 15. min. popusti tempo igre. V 26. min. povzame Lah žo-go sredi polja, spretno se predribla skozi obrambo in od 20 m pošlje plasirano žogo v mrežo, Grims jo utegne samo še opia-ziti:

1 : 0 za Ilirijo

Zdaj Hašk močno pritiska, nasprotnikov nenadni uspeh ga prilično podžge. Proti koncu polčasa se prilike močno zaostrijo, eni kot drugi pritiskajo na vso moč. V 40. in 41. min. bije Hašk dvakrat s kota, po-tem pride prenos do Doberleta, ki lepo po-pelje naprej in ob pravem trenutku centri-ru; Grinčal je na mestu in spremeni z gla-vo žogo smer pod prečko.

2 : 0 za Ilirijo

Bilo je vse kakor da se samo po sebi razume.

V drugem delu igre sta bili predvsem obe obrambi na težkih mukah. Že v 6. min. se je Šramu posrečila akcija, s po-begom po levem krilu pride pred gol in plasira ostro po tleh, Rožič je za hip pre-pozen, in že je z.

2 : 1 končni rezultat

postavljen. Sledijo močni napori z obeh strani. V 32. min. sta Doberlet in Slivak na tleh, obračunavanje zaključil sodnik s tem, da postavi Slivaka na hladno. V na-daljših borbah zmagata obe obrambi nad napadi in tako ostane pri doseže-nem.

Sodil je dunajski sodnik G. Lockwenz dobro, a premalo energično. Haškovi so pred tekmo vložili protest proti načinu de-legiranja sodnika.

Ilirija : Reka jun 2 : 1 (0 : 1)

V predtekmi je ilirijanski naraččaj dalje vzdržal in po odmoru nasprotnika z Viča premagal. Sodil je g. inž. Jesih.

benega razloga. Igra se takoj razvije v ostrem tempu. Gradjanski se žilavo brani z neumornim Premierlom na čelu. Antol-kovič se je zopet vrnil v igro. Gradjanski igra surovo, ker je spoznal slabost sodni-ka, ki je bil proti domačinom preveč po-pustljiv, a je Primorju piskal vsako malen-kost. V 18. min. je bleširan Petrič, ki se-daj samo statira. Krilska vrsta Primor-ja je precej popustila in vsaka visoka žo-ga postane plen Premierla. Petrič je odšel na desno krilo. Jež pa se je umaknil v obrambo. Gradjanski je v premoči, vendar pa ne more preko Bertonec-ja, ki se je v drugem polčasu zelo dvignil v formi. V splošnem je Gradjanski v premoči. Primor-je prihaja le semtinja preko sredine in strelja. A vsi strelji gredo preko gola. Jež je tudi na novem mestu postavil celega moža. V 16. min. Ježeva roka na kazenski črti Prosti strel strelja Bivec v aut. V 43. min. blokada primorjanskega gola. Primor-je pa se osvobodil in v hitrih kombinacijah prodre pred gol Gradjanskega, kjer pa je Puno sigurno šanso zaustreljal v aut.

Po tekmi je občinstvo priredilo Primor-ju zopet demonstracije. Zakaj, to vedo pač oni. Le energični intervenciji policije je uspelo, da ni prišlo do resnejših inciden-tov.

Da je Gradjanski zmagal, je velika za-sluga sodnika Rakiča, ki je smatral n. pr. vsak start Primorja za foul. Dokler bodo morali slovenski klubi igrati v takih pri-likah, jim ne bo mogoče zasedati v jugo-slovenskem nogometu onega mesta, ki jim gre.

Ostale kvalifikacijske tekme

V Beogradu

Radnički : BSK (rez.)

2 : 1 (1 : 0)

V Skoplju

Jugoslavija : Slavija

5 : 1 (4 : 1)

V Banjalu

Krajišnik : Concordia

1 : 1 (1 : 0)

V Osijeku

Slavija : Grafičar

4 : 0 (2 : 0)

V Novem Sadu

Vojvodina : Sparta

(Zemun) 3 : 2 (2 : 0)

V Veliki Kikindi

Žak (S) : Žak (VK)

1 : 0 (1 : 0)

All right!

NAŠE CENE
SUKNA
ZA OBLEKE
80-
180-

(Oj rajt - dobro je)

so rekli tujci, ko so pregledali, najnovejše instalacije našega obrata.

Ali bomo še dolgo čakali, dokler tudi Vi uvidite prednosti nakupa našega blaga? Vprašajte tiste, ki naše blago že nosijo!

VLADA I KOMP.
TEOKAROVIC
INDUSTRIJA VOLNENIH TKANIN-PARAČIN

Izredna skupščina JZSS

Sprememba pravil — Zbor smuških učiteljev — Verifikacija juniorjev odklonjena

V beji dvorani hotela Union je bila več-raj dopolne izredna skupščina Jugoslo-venskega zimskosportnega saveza. Na dnevnem redu je bila samo sprememba in določitve pravil in pravilnikov. Redna skupščina je namreč sklenila, naj savezn-uradni odbor izdeja osnutek novih pravil, o katerih naj končno veljavno sklope izredna skupščina. Osnutek je bil razpo-šlan vsem podsavezom, ki so tudi predlo-žili današnji skupščini razne izpreminje-valne in dodatne predloge. Odziv zuna-njih delegatov je bil zato zelo številen in so bili poleg Ljubljanskega, Gorenjskega, Mariborskega in Korškega podsaveza za-stopani tudi: Zagrebški, Beograjski in Sa-rajevski podsavez.

Zborovanje, ki je bilo napovedano ob 9. se je zaradi zakasnelega prihoda zagreb-ških, sarajevskih in beograjskih delegatov začelo ob 9.30. Skupščino je otvoril poslo-vodeči podpredsednik dr. Ciril Pavlin, ki pa je kmalu nato predal svoje mesto pred-sedniku senatorju dr. Dragu Marušiću, ki je nato do konca predsedoval. Generalni tajnik JZSS g. Gorec je najprej poročal o osnovanju držalnega saveza in se je s tem ta panoga izločila iz saveza, nato pa je prečital pravila Zbora smuških učitel-jev, ki se bo v najkrajšem času osnoval. Zbor smuških učiteljev bo popolnoma sa-mostojna organizacija, vendar bo pa delo-vala po intencijah in v okviru JZSS. Smu-ški učitelji bodo prevzeli posej dragih

inozemskih trenerjev, kar bo zlasti v ko-rast manjšim klubom, ki ne zmorejo viso-kih stroškov. Smuški učitelji ne bodo pre-jemali nikake plače, temveč jim bodo po-vrnjeni le efektivni stroški. V bodoče ne bo savez priznal nobenega tečaja, ki ga ne bi vodil član Zbora. Pravila so bila so-glasno odobrena.

Zborovalci so nato sprejeli večinoma so-glasno še druge predložene osnutke, ki se udeležijo notranje organizacije saveza in pod-savezov. Predlog treh zagrebških klubov, da naj se udeležijo tudi verifikacija za juniorje, je bil z večino glasov odklonjen. Prav ta-ko ni prodrl predlog, naj bi se za vse pod-saveze določila enotna verifikacijska tak-sa, ki bi se plačala samo enkrat. V Za-grebškem podsavezu se verifikacijska tak-sa pobira vsako leto in tega nekateri klubi ne zmorejo. Dr. Pandaković, predsed-nik JZSS je bil glavni protigovornik, češ da je to edini dohodek podsavezov. Skup-ščina je sklenila, da se vprašanje veri-fikacijskih pristojbin prepusti podsavznim skupščinam. Debata o spremembah inter-nega poslovanja saveza je trajala 5 ur. Na dnevnem redu je bila tudi sprememba tekučnega pravilnika, vendar je JZSS predlog sprememb umaknil, ker bo o tem vprašanju odločal kongres o priliki zim-ske olimpije v Gamisch-Partenkirchen-u in bodo ti sklepi obvezni tudi za naš savez. Ko je zborovalci se sklenili, da se pošeje Nj. Vel. kralju Petru II. udanostna brzojavka, je predsednik ob 13.30 zaklju-čil zborovanje.

Nočni vlom v trafiko

Velenje, 18. novembra.

V Pesju, nekaj minut iz Velenja, si je v borbi za svoj obstanek zgradila leta 1930. Franja Uriškova, vdova po rudarju, padlem v vojni, majhen kiosk za prodajo tobaka. V četrtek zjutraj so opazili dijak, namenjen k jutrnjemu vlatku, notranjost tega kioska razsvetljeno, prodajalno okno pa je bilo na široko odprto. To se je zdelo dijakom čudno, posebno še zaradi tega, ker so našli vse okrog razmetane cigare in cigarete. O vlatku je bila takoj obve-sčena lastnica, prav tako pa tudi velenj-ski orožniki, ki so pod vodstvom koman-dirja g. Dobriča prihiteli v Pesje in začeli preiskavo. Dognali, da sta bila pri vlatku udeležena najmanj dva. Ker so bila vrata in okno dobiro zavarovana s prečnimi že-leznimi drog, je moralo trajati precej časa, preden se je neznanec posrečilo vdreti v notranjost. Kot plen jima je padla v roke vsa zaloga tobaka, cigaret in cigar, več skatlet bonbonov in čokolade, en karton baterij in mnogo pisalnega pa-pirja. Na sredo je bila lastnica zavarova-na proti vlatku.

Na ta kiosk so se spravili tatovi zdaj že drugi. Lastnica je bila namreč že leta 1932 na sličem način oskodovala. Vlomila, odnosno vlomili, najbrže isti, so skušali sredo tudi v sosednji vasi v Družmirju pri trgovcu Čoku, kjer so pa bili pregnani. Ropot je namreč o pravem času zbudil lastnika, ki je z orožjem v roki pregnal zlikovce, ki so že imeli pri-pravljeno blago, da ga odnesejo.

Vremensko poročilo

Vremenski pregled

Evropa: Visok pritisk s pretežno jasnim in hladnim vremenom vlada v vzhodni po-lovici Evrope, močan ciklon z vetrom in dežjem na zapadu Evrope in nad Sredo-zemskim morjem. Jugoslavija: Oblačno z dežjem na severozapadu in v primorskih krajih, jasno drugod, hladno v sredini dr-žave in na jugu. Učice —6. Erecgnovi 18. Novosadska vremenska napoved za da-nes: Prevladovalo bo vedro na severozapa-du in vzhodu države. Močan veter južno-vzhodne smeri, pooblaščen je dež na ju-go-zapadu in severovzhodu. Dvig tempera-ture.

Tekmovanje za Z.P. Danes ob 20. pri Hablanu sestanek delegatov sodelujočih klubov.

PRIDE

Marlene Dietrich

v senzaciji

KARNEVAL V ŠPANIJI

TEDEN DNI FILMA

Film po romanu „Ženska in močitelj“

Nedavno smo dobili v slovenskem prevodu dr. Karolina roman Pierra Louysa „La femme et le pantin“ pod slovenskim naslovom „Ženska in močitelj“. Knjiga je izšla v založbi Evalit. To snov je porabil

Paramount za film pod naslovom „Karnaval v Španiji“. Režiral je delo znani režiser Josef von Sternberg. Glasbene točke v filmu so povzete po starih španskih melodijah in po neki skladbi Rimsky-Korsakova. Glavno vlogo ima po vsem

svetu priljubljena filmska umetnica Marlena Dietrichova. Že njeno ime je zagotovilo, da bo to delo doželo uspeha pri našem občinstvu. Prav tako so ostale vloge v dobri zasledbi. Prvotni roman je v filmu prosto obdelan in je iz njega povzeto vse, kar je učinkovito in romantično okolje, v katerem se odigrava dejanje, bosta za občinstvo gotovo privlačna, tako da bo film deležen obsežnega obsega tudi v Ljubljani, kakor ga je bil v Ameriki. Nemški

Dostojevskega „Bele noči“ v filmu

V kratkem bomo gledali v Elitnem kinu Matici spet eno izmedodličnih ruskih literarnih del, ki ga je Rusija filmala, namreč Dostojevskega „Bele noči.“

Pač malo je ljudi, ki ne bi bili te mojstrske knjige prebrali, saj je Dostojevski zaslovel prav po njej.

Režiserja Gligorije Rošal in Strojca sta vzela iz umetnine Dostojevskega z večjo roko vse, kar je vredno, da ostane, vse kar more človeka navdušiti in prenesti. Nepozabna impresivnost, prizori, močni v svoji preprostosti, z globino pravega življenja, to so glavne odlike tega filma, ki je bil nedavno izdelan, pa je vendar še obšel velik del Evrope in zbudil povsod obilo priznanja in navdušenja.

Prepričani smo, da si bo vsakdo, kdor pazno spremlja rusko umetnost, ogledal ta film, in ga bodo šli gledat tudi vsi tisti, ki ruskega filma doslej še niso spoznali.

Žena v sodobnem svetu

Kaj je bolj potrebno

Na zadnjem zborovanju ze ensko volilno pravico v Beogradu je rekla ena izmed govornic »Me, beografske žene nimamo ničesar proti ženskoškemu vrtu, ki ga občina odpira. Toda zahtevamo, da dobimo poleg ženskoškega vrta tudi zadostno število zavetišč, kar je važno.«

Na to izjavo sem se spomnila, ko sem šla mimo žene, ki čepi vsak dan ob hiši v eni izmed zelo obljubljenih ljubljanskih ulic. Obraz ima strahotno upadel in košen, oči rdeče od vneta, telo pa ji pokrivajo tanke cunjice. Poleg nje na zidu sta prislonjeni bergla in palica. Torej je tudi hroma. Človek se mora zgostiti sam nad seboj, da more tako brezbržno mimo, namesto da bi se v dno duše sramoval svoje sitosti, svoje obleke, svojih stotero nepotrebnih potreb sprito tolike bede sočloveka.

Ko je zadnjič naletaval ledeno mrzel dež in sem spet zagledala ženo, ki se je stiskala pod kap, sem se le otrsela konvencionalne brezbrčnosti in sem jo ogovorila: ali je ne zebe, kako da je tudi ob tem vremenu tu, kje ima dom? Dvignila je k meni svoje steklene oči. Šele zdaj ob blizu sem videla, da je tudi strašno bolna: težko je sople in v prsih ji je hropelo od pljučnega katarja. Bridek je bil njen odgovor: »Oh, kje imam dom? Saj to je: stanovanja se nisem plačala, zato sem tu, da naprosim za najemninu.« Ko sem jo še dalje vprašala, sem izvedela za njeno usodo, ki jo deli s tisočimi stariimi ženami in materami: biva pri svoji hčeri, ki je poročena z delavcem brez rednega zaslužka. Sama moneta preživljati še štiri otroke, zato jim je stara mati v hudo breme. Kadar kaj naprosi, že se gre, sicer pa je hudo za njo pri hiši. Preveč uboštva ne napravi človeka nežnega in borba z lakoto mora biti sirova...

Usoda te žene nam odkriva, dvojni problem. V prvi vrsti nam kaže potrebo zaščite starih, onemoglih in sploh za delo ne, zmognih ljudi. Res je, da imamo nekaj zavetišč za stare ljudi, toda bivanje v njih je mnogo predrago, da bi si ga mogli privoščiti ljudje iz nižjih slojev, ki bi bili zavetja najbolj potrebni. Koliko pa je žen, ki bi lahko plačevale po 1000 Din samo za hrano in stanovanje? Zavod za siromašne meščane, ki žive na občinski stroške, je pa tudi prenapolnjen. A poleg tega bivanje v njem gotovo ni idealno. Najhujše prenašajo vse skupno bivanje v eni sobi. To je povsem razumljivo sprito različnih navad in razvad, ki se pri starejšem člove-

ku še stopnjujejo: eden kašlja, drugi hrope, tretji godrnja. Človek, ki je vse življenje garal, bi res moral imeti pravico, da nekoliko bolj v miru in zadovoljnosti čaka na smrt. Vem, odgovor je pri roki: komur ni všeč naj gre!

Še huje je za tiste, ki so pristojni v kako podeželsko občino, pa nimajo več svojega. Tam morajo šele občutiti, da so v nadlego! Ko je bil govor o tem, da bi morale tudi podeželske občine napraviti zavetišča za svoje onemogle občane, je nek služkinja (teh pride največ v poštev) izjavila, da vse njene tovarišice, kolikor jih pozna, raje poginejo v mestu za plotom, kakor da bi morale občutiti poniževanje od svojih soobčanov.

Gotovo je zlasti potrebno obvezno zavarovanja za starost in onemoglost, ki pa bi moralo temeljiti na taki osnovi, da bi zavarovalnina dosegala eksistenčni minimum. V tem primeru bi bil položaj starih ljudi pri svojih pač mnogo boljši, toda dostikrat zahtevajo razmere in tudi značaj posameznikov še drugačno rešitev. V mnogih primerih ne gre toliko za gnotno vprašanje, ki otežuje življenje starih in mladim pri skupnem bivanju, temveč za povsem druge momente. Toda tudi ti momenti so upoštevanja vredni, saj prav občutno grene življenje prizadetim.

Odpor to tašče je pri vseh narodih prisel že davno v prislovico in v jedrhi šaljkah se često skriva jedro krute resnice. Posebno od mladih zakonskih mož naravnost dežujejo zabavljice na tašče. Toda navadno bi imela še več vzroka pritoževati se žena snaha. Katera mati pa je zadovoljna z nevesto, odnosno ženo svojega sina? Izjemo delajo le bogate in ugledne partije, sicer pa mora mlada nešteto krat slišati, da bi se njen sin lahko boljše oženil. Tudi to se ne da tajiti, da stari grene mladim življenju s tem, da se v vsako reč vtikajo. Često so jim v splošno obleke, klobuki, ta ali ona navada, zanimanje, prepričanje mlade, včasih se obregnejo celo ob otroka, ki ga rodi sinova žena, posebno če je novorojenček deklica. Vendar pa je pri nas (pri zapadno-evropskih narodih) v tem pogledu še dobro, če primerjamo položaj žene kot snaha pri balkanskih in orientalskih narodih, kjer je mlada žena prava sužnja svoje tašče. Ta volja po uveljavljanju starih naspoti mladim je povsem razumljiva: mati, ki je bila vajena vse življenje gospodovati ali vsaj gospodinjiti in je imela vsaj v hiši vedno vodilno vlogo, se nikakor ne more kar čez noč privaditi dejstvu, da pred seboj nima več otrok, temveč ljudi

usmerjenih po njihovem lastnem spoznanju in po njihovih potrebah, ki jim jih narekujejo njihove lastne življenjske okoliščine. Seveda, če bi bilo od obeh strani nekaj dobre volje in spoznovitosti, da je vsak človek samostojna osebnost, bi se dalo marsikaj premostiti. Vendar pa često vsa dobra volja nič ne pomaga, če so ljudje preveč različnih značajev. Tedaj je v hiši pravi pekel, zlasti če so primorani stari in mladi skupaj živeti.

Se mnogo huje kakor v mestu je v tem pogledu na kmetih. Ko oče in mati izročita mladima posestvo, tedaj sta jima prav pogosto še v tistem siromašnem kotu, ki sta si ga izgovorila, napoti. Zgodi se celo, da stradata pri hiši, kjer je vsega v izobilju. Nešteto takih sožitij se konča s tragedijo, katere zadnje dejanje se navadno konča pred sodiščem.

Kako izkušajo drugod rešiti ta uvaževanja vreden problem? Za 10-letnico Mašarykovega predsedovanja mu je hvalen narod postavil kompleks moderno urejenih poslopj in socialne namene. V tej nasebnini je tudi poslopje, namenjeno izključno stariim zakonskim parom, ki hočejo večer svojega življenja mirno preživeti. Tudi za stare samske osebe je posebno poslopje. Poleg tega obsega kompleks tudi zavod za slabo nadarjene otroke in druge betežnike, ki jih je treba s posebno vlogo pripraviti, da se bodo lahko sami preživljali — in še nekaj, podobnim namenom posvečenih poslopj.

Zvezdoslovec ki je jedel pajke

Znani astronom Lalande je mnogo stari in pisal na območju zvezdoznanstva. Za časa svojega življenja pa je bil najbolj znan zaradi neke posebne svoje lastnosti: strastno rad je jedel pajke. Vedno je nosil pri sebi lepo majhno dozo, iz katere je po pariških salonih zlasti takrat, kadar so bile prav ekskluzivne ženske v družbi, zdaj pa zdaj vzel pajka in ga slastno požil. Na moč ga je zabavalo, ako se je kaka dama zaradi tega razburila, da ji je kar slabo prihajalo. Šele čez dolgo časa je Lalande razodel skrivnost te doze: pajki namreč niso bili pravi pajki, ampak narejeni iz čokolade.

Muzej milijardarjev

Američani so prišli na to, da imajo sicer že zbirke vseh reči, a da nimajo še muzeja, ki bi nazorno prikazoval, kako so najbogatejši Američani obogateli. Zavoljo tega so sklenili, da ustanovijo muzej milijardarjev. V prostornih dvorah so razstavili razni zanimivi in dragoceni predmeti kakor na pr. prvi ček, ki ga je Carnegie podpisal, prvi dolar, ki ga je Rockefeller zaslužil. Za posebno dragoceno smatrajo kladivo, ki ga je uporabljal Edison, ko je delal kot železniški delavec. Tudi Vanderbilt je zastopan: v neki stečeni omari je prvi čimslski izvod, seveda zelo slabo ohranjen, ki ga je Vanderbilt prodal, ko je začel svojo kariero kot prodajalec časnikov.

Ameriške zibelke

V Evropi je zibelka prišla že docela iz rabe; smatrajo jo za zastarelo in nepraktično. V Ameriki pa so jo že pred časom nanovo uvedli. Seveda niso te ameriške zibelke take kakor nekdaj, ampak so popolnoma modernizirane, da ustrezajo duhu našega časa. Tako na pr. prodajajo zibelke, ki so opremljene z majhnim elektromotorjem. Mati spoji motorjevo žico z navadnim stikalom za luč in zibelka se sama ziblje, mati pa lahko nemoteno opravlja svoj posel. Prodajajo pa tudi zibelke, ki predstavljajo dovršene izume. V eni izmed takih zibelk teče otrok lahko avtomatično požene zibelko, se ziblje in zibanje spet ustavi. Na taki zibelki je nameščen majhen mikrofoni, ki je zvezan z električnim motorjem. Kadar začne otrok jokati ali kričati, prestreže mikrofoni te glasove in požene motor, ki začne zibelko zibati. Ko pa otrok zaspi in neha jokati, mikrofoni sam ustavi zibanje.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Iz akvaristove torbe

O labirintovcih

Kakor splošno znano sta organizem in pa tudi oblika trupa živih bitij prilagodena prilikam, v katerih žive, in je torej njih sestavni proizvod vnanjih okoliščin, pod katerimi so se ta bitja razvijala, da čim lažje vzdrže v borbi za obstanek, ali ni samo borba za prehrano, temveč tudi borba s klimatičnimi in drugimi neprilikami.

Vsako, ki pozna morskega zvezdogleda (Pteropthalmus koelenterii), mora priznati, da je ta ribica nekaka dvoživka, ker živi lahko dalje časa tudi na kopnem, kjer poskakuje kakor žaba in lovi mušice in druge žuželke. Oseka jo pusti na vlažnem blatu in če bi se njen organizem ne vzposobil v teku dolgih vekov razvoja tudi za življenje na kopnem, bi ji pretil pogin, ki je neogiben ostalim živalcem, ki jih naplavlja plima.

Neka druga ribica, plezalka (Anabas scandens), živi v toplih, plitkih mlakah, kjer je prav malo kisika, zaradi česar se ji je časoma razvila vodina (labirint) na meji med gavo in trupom. Površina te vodine se nam vidi kakor gosto omrežje najtanjših žilic, sposobnih za vdihavanje kisika v zraku. Ta riba zapuška zaradi mnogih zajedalk ali pa v svrhu potovanja v sosedno globljo lužo zelo često vodo. Še bolj očitno so se prilagodile ribe pljučarice ali dvodihalki zračnemu dihanju, ker ostanejo več mesecev zakopane na kopnem, kadar se posuše struge. Pri njih se je spremenil zračni mehur v pljučno podobno vrečo, odnosno vrečo kot prehod k pljučnem višjih vretenčarjev. Sicer pa imajo tudi škrge, a mladici se vnanje vejnate škrge kakor na primer paglavlci in pupki. Pri teh ribah niso nozdrvi slepe, temveč prednajo ustno nebo; so torej pripomoček pri dihanju.

V to skupino rib spadajo na primer afriški in ameriški luskoril in rožozob. Predniki teh ribic so živeli v začetku starega zemskega veka in njih fosilne ostanke so našli v devonskih tvorbah. Rožozob je po svojih dolnjih parnih plavutih predhodnik peteroprstnih kopnih živali. Pljučarice in okončnice so torej časoma vzposobile prednike teh živalic za življenje na kopnem in po sili okolnosti so se razvile iz pljučaric dvoživke.

Ogledmo si še rod osfomenidov (Osfromenidae), ki je tudi pod vplivom vnanjih prilik (pomankanje kisika v pretopli vodi) dobil vodilno za dihanje. To so velerperke, surgami, kolitze, lalije, bete, kačjeglavke in druge. Vse te ribe spadajo v skupino labirintovcev in so priljub-

ljene ribe, ker niso odvisne od kisika v vodi in ki se zaduše, če ne morejo na gladino; toliko so se v teku dolgih vekov prilagodile zračnemu dihanju, opustivši škrge. Zelo lepa je pragaša kačjeglavka, ki zraste do enega metra dolžine. Glava je sploščena, trup podolgovat, sicer podobna našemu menku. Nozdrvi so cevače in moke kakor tipalke iz gornjih ustnic. Ribica potuje na kopnem, sicer je pa trdoziva kakor kača in če jo zrežeš na kose, se poedini kosi še pol ure zvijajo. V akvarijih je treba namestiti pokrov, sicer najhja kačjeglavka kjerkoli v sobi, vendar čilo in zdravo. Tudi ona vztraja v suhi zemlji dolgo časa kakor nekatere pljučarice.

Naposled nekaj o sočeljustikah, ki so ribe tropskih in subtropskih sladikih in morskih voda. Te ribe so popolnoma nekoristne, da celo škodljive. Gornja čeljustnica zraste z lobanjo. Gobček je tudi zelo majhen. Ribe se napolnijo z zrakom ali pa požro toliko vode, da dobe kroglasto obliko, če jih spravi karkoli iz ravnostne. Meso in ikre povzročajo oboletost kakor pri zastrupljenju. Za nas pridejo v poštev sladkovodnice tega rodu, katerih so štiri vrste. Vse so četverozobne (Tetradon). Rečna in kroglasta četverozobka živi v doljem toku indijskih voda, papagajeta četverozobka v Braziliji, fahak pa v Nilu. V akvariju se vedejo te ribe silno zanimivo. Vodne bolhe in ribice, ki jim plavajo okoli gobcev, ignorirajo, počasi premikajo se po li, dočevniki in vodni črvi so jim pa v slast. Samci, ki straziško ikre ali pa njih še prazno gnezdo, so pa ribam zelo nevarni. Ničesar sluteč priplava kaka riba h gnezdu, a četverozobka se ji počasi zahrbtno približa in ji zdaj odtrga kos mesa s trupa. Prav tako se zdi gojiljuče čepomoli prst v vodo. Najprej požre riba toliko vode, da postane okrogla, če pa to nič ne pomaga, se približa prstu in ga rani do krvi. Me so teh ribic se kakor rečeno strupeno in brez zhravnike pomoči po znanjstvu smrtonosno. Nekli znanstvenik je izločil iz ikre srup v obliki belega praška. Manjša količina že hudo učinkuje. Kreč in ohromelost udov so simptomi tega zastrupljenja.

Specijalno izbero vseh vrst predpasnikov in sicer: Damske klot halje od Din 85.— naprej; damski lister predpasniki od 75.— naprej; damski klot predpasniki od 75.— naprej; damski kretlon barvasti od 17.— naprej; damski beli šifon in batist od 20.— Din naprej; otroški barvasti od 8.— Din naprej; otroški predpasniki iz listra, klot, ripsa, in beli v veliki izbiri, po najnižjih cenah.

F. I. GORIČAR, Ljubljana, Sv. Petra c. 23.

Skladišče za Jugosl.: Jugofarmacija d. d., Zagreb, odd.: Kosmetika

Dvoje neobhodno potrebnih dopolnil lepoti in moderni eleganci:

EAU DE COLOGNE in PUDER za LICE

COTY

Ljubljanski kalejdoskop

Denarja manjka zadnje čase vsemu svetu. To, pravijo, občutimo vsi in bo menda tudi držalo. Seveda, naši denarni zavodi ne izplačujejo vlog, vse gospodarstvo pa zastaja.

Pa si vendar marsikdo skuša pomagati. Tudi nekateri denarni zavodi.

V naši lepi deželi imamo denarni zavod, ki je prav tako zamrznjen kakor sto in sto drugih v naši državi in se ne more odtaati. So pa tudi v naši državi denarni zavodi, ki so srečnejši in imajo denarja nič kolikor. Pri enem teh zavodov je poskusil prizadeti zavod dobiti nekaj milijonov, da bi postal likviden. Začela so se pogajanja in kazalo je že, da bo morda le prišlo do sporazuma, to se pravi — do milijonov.

Toda nazadnje so gospodje pri tistem srečnem zavodu, ki ima denar, rekli: »No, takole se bomo zmenili! Nekaj milijonov vam že damo, za drugo dobro polovico pa vzemite naše obveznice. Po pet odstotkov so in lahko jih boste spravili v promet.«

Prijazna ponudba — toda do sporazuma le ni prišlo. Obveznice je klobut, zažogovili gospodov iz srečnega zavoda težko spravili v denar ali pa z njimi zadovoljiti vlagalce, ki niso prinesli v zavod obveznic, ampak denar.

In zavod se ni odtajal. Še danes zmrzuje.

Človek se spomni pri tej zgodbi tiste anekdote o židu in oficirju iz Larnopola, ki jo je nekoč napisal Roda — Roda:

Oficirji v časih blagopokojne Avstrije niso imeli prav mnogo denarja in se je

zato marsikdo izmed njih zadolžil. Tako se je zgodilo tudi nekemu oficirju iz Larnopola, ki je stopil k židu Jajtelesu in ga prosil za 2000 goldinarjev posojila. Žid mu je bil takoj pripravljen dati posojilo. Oficir je že podpisal menico, potem pa mu je Jajteles rekel tole:

»Dvesto goldinarjev vam bom takoj odtrgal za obresti. Za ostali znesek pa vam tudi ne morem dati denarja, ker sem slučajno vložil vso gotovino neke drugje, pač pa bova naredila takole: Na mestu 1800 goldinarjev vam bom dal 1800 nočnih posod. Te boste prav lahko prodali in prišli do denarja.«

Oficir je Jajtelesa začudeno pogledal. Nekaj časa se je upiral toda ko je videl, da drugače ne pojde, je vzel nočne posode. Prodaj jih je Jajtelesovemu sosedu. Seveda ne po goldinarju, ampak po 60 krajcarjev. Tako je nazadnje res prišel do denarja, seveda ne do 2000, ampak le do 1200 goldinarjev.

Poučna zgodba.

Ali si je ne bi bil mogel vzeti tudi naš zavod za zgled in se po njej ravnati?

Eden izmed procesov zadnjih časov nam je dal tale lep nauk:

»Če kdo odnese nekaj kovačev, stotakov ali tisočakov, je to vsekakor tatvina. Če gre za stotisočake ali pa milijone, pa ni več tatvina, ampak transakcija.«

Da tudi s kovači, stotaki in tisočaki je

križ. To nam izpričuje naslednja zgodba iz časa in miljeja naše kmečke zaščite. Nekaj čevljar blizu Ljubljane si je sezidal hišico. Vse svoje prihranke je vložil vanjo, da je prišel do svojega doma. Po dolgotrajnem delu in pritrjevanju je bila njegova hiša nazadnje sezidana.

Lepa hiša zbujala seveda zavist in poželenje po enakem. Tudi njegov sosed, kmet, se je odločil, da si bo postavil tak dom.

Začel je zidati. Počasi je rasla hiša iz tal, že skoraj do slemena je prirasla. Potem pa je kmetu zmanjkalo denarja. Stopil je v posojilnico, da bi dobil na hišo nekaj tisočakov, toda nič mu niso dali, ker je kot kmet pač pod zaščito in so zaščiteni kmetje brez kredita. Tako torej kmet ni imel denarja, ne dozdane hiše.

V tej zadregi je stopil k svojemu sosedu, čevljarju, in ga prosil, naj mu da nekaj posojila. Tisti par tisočakov, ki mu je manjkalo, da dozdaja hišo. Čevljar denarja seveda ni imel, ker je vse vložil v svoj dom, pač pa sta se nazadnje zmenila, da bo čevljar vzel tistih nekaj tisočakov na svojo hišo pri posojilnici, kmet pa bo plačeval obroke.

In kmet je tako dozdal svojo hišo. Dva lepa, nova domova sta zrasla na ljubljanski periferiji.

Lep zgled vzajemne pomoči. A zgodba še ni končana.

Prišli so še hujši časi. Čevljar ni imel dela in je komaj preživel svojo družino, kmet pa tudi ne, ker so bili njegovi prihodki skoraj brez cene. Tako obrok za posojilo ni bilo mogoče plačati. Posojilnica pa mora priti do svojega denarja.

In tako se je zgodilo, da je posojilnica izločila dolg in da bodo v kratkem pro-

dali na ljubljanski periferiji hišo, in sicer — čevljarjevo.

Lep dokaz, kakšne lepe plodove rodi vzajemnost. Nedvomno bo povečal našo gradbeno podjetnost, zaupanje in še marsikaj.

V vsaki bolnišnici je red prvo in glavno. Zato je treba tam vse normirati in urediti tako, da »klapa«.

Zadnjič sem šel mimo naše bolnišnice. Pa vidim pred vrati kmetiča, ki se pogovarja z vratarjem. Ker me vse zanima, sem malo prisluhnul. Govorila sta o obiskih. In sicer je rekel vratar kmetu takole:

»Normalno trajajo obiski od poldneva do treh. V zelo hudih primerih obišče bolnika s primarnim dovoljenjem lahko tudi ob drugih urah, v smrtnih primerih pa vsako uro.«

Da, lepo je, da imamo tak lep red. Ali pa se ne bi dal morda urediti še tako, da bi bolniki umirali ob isti uri, da bi se tudi v teh primerih lahko obiski normirali?

Naš teater zadnje čase nekaterim ljudem ne da miru. Nad vsem se zgražajo, zlasti pa nad gledališkim programom, češ, da je v njem kar preveč kulturnega boljševizma. Tako nekako so govorili na nekem nedavnem občnem zboru.

Bo že res tako. In predlagamo tole odločujočim činiteljem v pretres in uvaževanje:

Naš slovenski teater je že star in se je vzdržal z dobrimi domačimi reči tudi v naših najhujših časih. Cenu ti iskali zdaj tujih malikov, ko imamo že toliko narod-

nih in ponarodnih gledaliških junakov. Krjavlj, Blaž Mozoli, občinski »topki in drugi so reševali naš narod v urah, ko je šlo za biti in ne biti, pa naj ga rešujejo še zdaj. In če že moramo za izpremenbo seči na tuje, sezimo v preiskušeno zakladnico, kamor so že segali naši predniki, k »Minarju in njegovim hčeric, »Lumpaciju vagabundus, »Rijoprišežnik, »Sv. Genoveje« in drugim. Nihte se tu ne bo pohujševal in naša mladina ne bo v nevarnosti. In da bi naše gledališče s temi deli toliko kasiralo, da ne bi bilo treba subvencij, nam menda ni treba še posebej poudarjati.

Menda ve že vsakdo izmed naših čitatelej, da sta dva slavna zdravnik, Knaus in Ogino, prva odkrila problem fakultativne sterilitosi pri vsaki ženski in njene terminu. Ta teorija si je pridobila obilo vnetih zagovornikov, pa tudi takih ljudi, ki ji niso hoteli verjeti, največkrat zaradi lastnih slabih izkušenj.

Zadnje čase se je začel zadnje ogrevati in jo priporočati zlasti slovenski dnevniki, ki se drugače strogo držijo principa, da je vsako umetno umejevanje rojstev iz etičnih in drugih razlogov nedopustno in pregrešno. To je prav lepo, zlasti zdaj, ko se govori, da bi se dovolila odprava plodu, tudi zaradi siromašnosti, torej socialna indikacija. Vsekako je to izmed dvojnega la manjše. Iz etičnih in drugih razlogov pa je vzlic temu nekoliko pregrešno, ker je le nekakšno poseganje v nedoumno snovanje prirode.

Ampak če imamo izbirati med to teorijo in socialno indikacijo, je le bolje, da povlečujemo Knausa in Ogino, ali ne, gospodje?

Tone Brus.